AZ ORSZÁG TÜKRE.

BUDAPESTI KÉPES KÖZLÖNY.

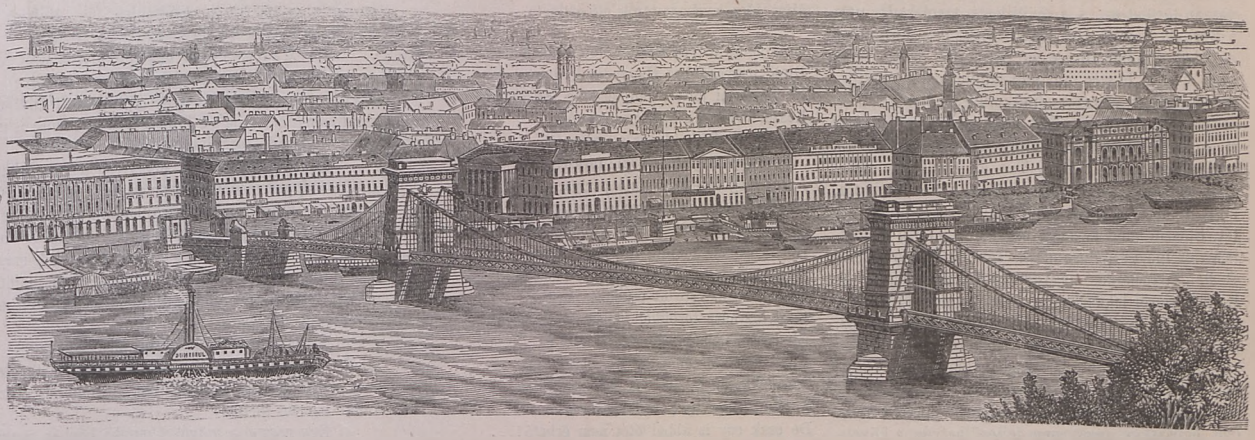

Negyedik évfolyam. 4-dik szám. Pest, 1865. Január 26-kán.

Kiadó és felelős szerkesztő: GYÁRFÁS FERENCZ.
Kiadó-hivatal: Egyetem-utcza 2-dik sz.

Előfizetési ár:
Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., évnegyedre 3 ft.
Megjelenik e lap minden csütörtökön.

A kéziratok és előfizetési pénzek az Engel és Mandello-nyomdába, egyetem-utcza 2. sz. a. küldendők.
Tulajdonos: BALÁZS SÁNDOR.

Lavotta János.

A közelebb múlt év juliusa 5-kén repült el a korszakot képző magyar hegedü-virtuoz s zeneköltő születésének századik napja, a nélkül, hogy mint szokás, e napot emlékére szenteltük, s legalább képzetünkben megkoszoruztuk volna a sirt, mely földi részét fedi. Nem ültük meg Lavotta emlékének évszázas ünnepét, de nincs magyar, kiről fel lehetne tenni, hogy zenénket szeretvén Lavotta nevét elfeledte. Már csaknem fél évszáza, hogy érző szive utoljára vert, s ekkor zenéje is örökre elnémult, de minél több évtized sorakozik a mult időkhez, Lavotta nőni fog, s annál nagyobb lesz az utókor eszményképei közt. Sőt mind életére, mind működésére vonatkozólag már ma is a mithoszhoz folyamodtak, s a hideg való túlvilági fénynyel lön világitva. Nem tünik el e fény az eszményitett Lavotta homlokáról, mert a népköltészet égi tüzének fénye az, s a nép szeretete őrzi; vagy ha eltünik: a néppel együtt fog elenyészni. Midőn az eszménykép mellé állitjuk Lavotta földi része még eddig megőrzött másolatát, s megemlékezünk ötvenhat éves életéről, mit nemzeti zenénk müvelésére szentelt, nem czélunk, s nem is lenne a maga helyén, hullámzatos napjait vázlani, fennmaradt zenemüveit elemzeni, szóval, kritikailag világitott életiratot adni, hanem felhivjuk az olvasót, hogy zenénk egyik előharczosa tiszteletére együtt áldozzunk a kegyelet oltárán.

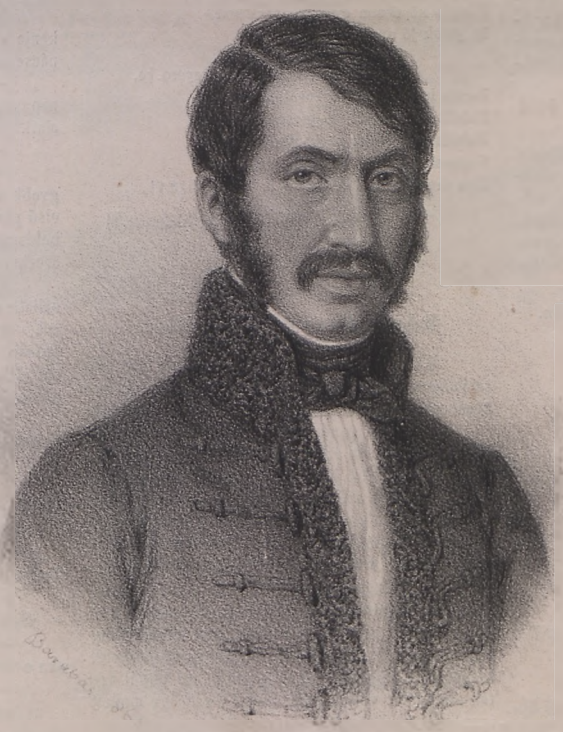

Lavotta János.

(Szül. 1764, jul. 5-kén, † 1820, aug. 10.)

Lavotta János született 1764-ben jul. 5-kén Puszta-Ödémes helységben. Tiszta magyar család ivadéka. Atyja Lavotta János s anyja Szveteney Klára szép ősi vagyont birtak, s igyekeztek egyetlen gyermekünknek jó nevelést adni. Kilencz éves korában elvesztette anyját. Iskola-éveit Pozsonyban s Nagy-Szombatban töltötte. Már gyermekkorában heves képzelő-erejére legnagyobb benyomást tőn a zene, s minden tanulmányai közt legnagyobb előhaladást tett zenemesterei mellett. Atyja is játszván a hegedűn, sőt jeles mükedvelő levén, azonnal felismerte a gyermek tehetségét, s tiz éves korán kezdve igyekezett a lehető legjelesebb mesterek mellé adni. Ezek közül négynek maradt fenn a neve: az első volt Zavadi Bonaventura Eszterházy Miklós herczeg udvari zenésze; a másik Hoska Ferencz gróf Keglevich nagyszombati kanonok komornokja; a harmadik a Károlyi-ezred karmestere Glanz, s a negyedik Ziszler Ferencz hegedű-virtuóz s Batthyány József esztergomi érsek karvezetője. Ziszler Grassalkovich herczegnél is konczert mester volt, s hegedűjének olvadozó szavát, lelkes előadását Haydn József mindenekfelett dicsérte. Gyenge testalkata daczára hosszu életet élt, s 1795-ben történt haláláig megtartotta fiatal kedélyét. A gyermek Lavotta kiválóan bálványozta ez utóbbi mesterét, s annyira elsajátitotta előadási modorát, hogy környezői rendszerint ifjabb Ziszlernek szokták nevezni. Felserdült korában kellemetlenül kezdte érzeni atyja szigoruságát, mire elhanyagolt iskolai tanulmányai adhattak okot, de a mit különösen növelhetett mostoha anyja: Néveri Kata-

A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

lin. Annyira ingerelte e nő, hogy egyszer — atyja távolléte alatt, — magáról megfeledkezve, késsel rohant ellene. Ennek következtében elhagyta az atyai házat, s mielőtt atyja hazaérkezett, a Ferdinánd nevét viselő gyalog ezred ujoncza lön, s két hétig élt a pozsonyi kaszárnya légkörében. Innen, mint egyetlen fiút a szülői szeretet kiváltotta ugyan, de Lavotta nem ment vissza mostohája körébe, hol részint a régiek miatti szemrehányástól, részint ujabb kellemetlenségektől tartott, hanem Bécsbe zarándokolt. Itt három hónapi időzése alatt nagy szorgalommal folytatta zenetanulmányait, s a legfényesebb salonokban közbámulat s tisztelet tárgya lön. 1786 tavaszán történt ez, s a rövid bécsi tartózkodás után a Bécs és Sopron közt fekvő városkába, Fürchtensteinba került. Innen is rövid idő mulva, még azon évben Pestre jött jogi tanulmányok végett, s itt kezdődött egyszersmind müvészi életének legragyogóbb fénykora. Egy hangverseny alkalmával II. József császár kortársai felett egészen kitüntette, s dicséretekkel halmozta. Tán ez is nagy befolyást gyakorolhatott az iskolát végző 22 éves ifjura, hogy utolsó perczéig a müvészetnek szentelje életét. Először mint karnagy működött (1792) a Prostasevicz igazgazgatása alatti, részint Budán részint Pesten tartózkodó, magyar szintársulat mellett. — Ez állomásról leköszönvén, haláláig most egy, majd más család körében élt, mint barát, mint virtuóz, mint tanitó. Mindenütt hű apostola volt a magyar zenének, s mindenütt tárt karokkal fogadták. 1816-ban legfőbb ohajtása volt Debreczenbe telepedni, s itt műkereskedést nyitni. E vágya leginkább rongált egészsége miatt nem teljesülhetvén, a következő évben elhagyta utolsó vágya helyét, s végre Tályára vonult egy orvos barátjához Eöri Fülep Gáborhoz, kinek orvosi tapasztalatait legtöbbet várt: uj egészséget, a régi jó kedélyt, s ennek folytán vonójának régi erejét. Kezdetben ugy látszott, mintha az elhatalmasodott vizkór fel akarna hagyni rongálásával, elannyira, hogy a derülni kezdő müvész önerején mehetett orvosságért a tályai patikába. A láng utolsó lobbanása volt ez. Egyszer, alig, hogy a gyógyszertárban átvette az egészséggel biztató szert, nagy idegrángás támadta meg, s kevés idő mulva örökre elhagyta straduári hegedüjét, melylyel zenénkbe uj életet öntött, elhagyta országszerte hir szárnyaira kelt szülötteit, zeneköltemények, melyek az életet csakis a mester karjától kölcsönözték, s a melyeknek egy részét a szintén elhagyott barátok ma is tisztelettel őrzik elmállott, megbarnult papirszeleteken.

Lavotta meghalt 1820-ban aug. 10-én. Földi részét a Hegyalján Tályán temették el.

1857-ben Bernát Gáspártól egy füzetecske jelent meg ily czim alatt „Lavotta élete." Ez életiratban nem a kritikailag ismertetett, hanem a közszeretet által eszményitett Lavottával találkozunk. E sorokat mi is a magyarajku zeneköltő s virtuóz születése 101-ik évében ama közszeretet oltárára teszszük.*)

Bartalus István.

Som Józsa.

— Ballada, ó magyar modorban. —

Hová mégysz, hová mégysz én gyöngyöm gyermekem?
„Bizony el-kimegyek Landor-Fejérvárra!"
S mit akarsz, mit mivelsz Landor-Fejérvárott?
„Hajh, viadalt tartok vad, pogány törökkel!"
Ne menj el, ne menj el szerelmes magzatom!...
Karcsu derekadra súlyos még a szablya,
Feltöri a kópja gyönge vállaidat,
Feltöri a fokos gyönge kezeidet,
Szép fürtös fejedet megnyomja a sisak,
Dobogó mellednek nehéz lesz a pánczél, —
Leölnek, levernek, — véredbe kevernek!
„Szablya sem lesz súlyos karcsu derekamra,
Kópja sem töri fel gyönge vállaimat,
Fokos sem töri fel gyönge kezeimet,
Sisak meg se nyomja én fürtös fejemet,
Pánczél sem lesz nehéz dobogó mellemnek...
S ámbátor az lenne, háromszor az lenne, —
S ámbátor a harczon háromszor elesném:
Édes szülő-anyám: mégis elmennék én!"
Ne menj el, ne menj el szerelmes magzatom!
Ki visel gondot majd bús özvegy anyádra?
„Bús özvegy anyámra gondja lesz az égnek."
Ne menj el, ne menj el szerelmes magzatom!...
Jó édes anyádnak a szive szakad meg!
„Bánattól, haláltól Isten oltalmazzon,
De inkább szakadjon édes anyám szive:
Mint édes hazámat török elfoglalja!"

Isten-jónap a Vég-Landor-Fejérvárban!
Dicső nagyapánkat Hunyadyt kercsem —
Ki harczolni jöttem vad, pogány törökkel."
Nosza, őrvitézek őtet megneveték,
Nosza, ősz Hunyady őt megriogatá:
„Ifju vagy még fiam kópia-törésre;
Levet még tégedet a fújó paripa,
Meg is röttennél az ágyulobbanástól!"
— No azért törökre csak kirohanának...
Ejh, s ott megmutatá ifiu Som Józsa,
Hogy meg sem röttene ágyulobbanástól,
Hogy le sem veté őt tajtékzó paripa,
Hogy tiz-húsz törökkel kimert kópja-törni!
El-visszamenének ellenség-üzésből;
Vitéz Som Józsának kardja véres vala,
Pánczélját horpasztá sok dárdasubintás,
Sisakját megveré kardok paskolása:
De csak egy is abból őtet nem érheté!...
Ottan egész sereg elálmélkodának;
Nosza! ősz Hunyady őt dissérni kezdé,
És csodálkozással mondá bátorságát,
És oldala mellé az ifiut vevé,
Hogy mikor rontanak majd az ütközésre
Landor-Fejérvárból nagy derék — csatára:
Oldala mellett jól ifiut tanitsa —
S együtt törekedjék szép László fiával...

„Itt jövök jó szülőm győzelem-csatából!
Landor-Fejérvárnál törököt felverők;
Itt jövök, itt jövök nemesi levéllel,
Nemesi levéllel, aranyos sisakkal,
Szironyos szerszámmal, hamar-paripával,
Fényes kópiámon czimeres zászlóval
Itt jövök jó anyám!..."

Gyere be, gyere be,
Borúlj le anyádnak a rovatalára!
Halálfagyos arczát végig-csókolgassad,
Halálfagyos keblét végig-siratgassad, —
Végig-siratgassad, végig-ölelgessed:
Hisz érted szakadt meg, — szerelmes fiáért!...

*Thaly Kálmán.**)

*) Nem hagyhatom emlitetlen, hogy szó volt e napokban a vigardának nevezett redoute-épület honi müvészek szobraival való diszitéséről. Nem mondom el észrevételeimet a felterjesztettekre nézve, s csak azt jegyzem meg, hogy Lavotta nevét ezek közt nem láttam, holott — ha hazai müvészekről van szó — amazokat e név (csekély kivétellel) alig illetheti. B. I.

*) E ballada ezelőtt öt évvel megjelent ugyan már az Egressy Gábor szerkesztette magyar szinházi lapban: de azóta tetemesen változtattam rajta, ugy, hogy ujra közlését indokoltnak látom. Czime is más vala akkor. T. K.

Mabuse János festész életéből.

Mabuse János, kinek életéből itt egy sajátságos jelenetet akarok elmondani, Dürer Albert korában élt s Dürer dicsőségének osztályosa volt.

Az isteni gondviselés a legszebb tehetségeket pazaron szórta ez emberre, ki azonban voltaképen azt sem tudta, hogy mire született légyen, piktornak-e avagy szőlőcsőszneк: más ember fia müvészünk tehetségeinek tizedrészével oly nevet szerzett volna magának, mely előtt fejedelmi, koronás fejek hajolnak meg. — ő róla csak azt mondták: „hogy törpe nagy ember."

S nem annyira mértékletlenség, vagy ép a szenvedélyek zabolátlan uralma, sőt ellenkezőleg azon különös hivatás a középkori bonvivant szerepre, szegte utját legszebb tehetségeinek; mi okból aztán azt nyerte vele, hogy hire s dicsősége mellett igen gyakran éhezett.

Egyetlen egy rokon alakot találunk még a hirneves müvészek közt s ez Jan van Steen, kiről szintén meg fogunk emlékezni.

Mabuse János Olaszországban tanult, Németországban folytatta müvészetének kifejtését Dürer Albert mindenható befolyása alatt.

S mint ilyen, neve csakhamar ismert lőn egész Németországban, aratta a dicsőséget, csakhogy anélkül, hogy tudta volna.

Mabuse János sokáig szitott a régi germán irányhoz, melyet bár Holbeinnel együtt egyedül tudott eszményiteni, de mely körülmény miatt a nürnbergi iskola hősei nem egyszer zaklatták.

Mabuse megsokalta a dolgot s befejezvén a middelburgi templom főoltárképét, mely legremekebb müvét egy irtózatos tüzvész később elpusztitá, átment a szomszéd Németalföldre, hol Rubens és Van Dyck nagyszerü dicsőségüket aratták.

Ha Mabuse-ban egy parányi akarat van, ma nevét tán ott emlegetnék Rubensé mellett, de Mabuse csak azt az igazságot látszott folytonosan bizonyitani, hogy a legnagyobb tehetség is utóvégre elmarad szorgalom nélkül.

Az idegen müvész óriás tehetségét Németalföldön egyetlen ember ismerte föl, egy rendkivüli műbarát s félig müvész marquis, kinek neve most hamarjában nem jut eszembe. Ez az ember nem sejtett roszul, midőn Mabuse Jánost magához vette, hogy nála teljes kényelemben, minden anyagi szükségesek gondjaitól menten egészen müvészetének élhessen.

Mabuse meglehetősen jól érzé magát. Ez az élet épen hozzá illett; dolgozott mikor tetszett, nem siettette senki munkájában, — minden az ő kedve szerint történt.

Egy reggel a müvészt munka közben meglátogatá jó szivü maecenása. Mabuse épen akkor igen szomjazta, nem ugyan a dicsőséget, hanem a bort.

— Jó reggelt mester, — kezdé a fő ur leülve a müvészszel szemközt, — nos mikor lesz már készen arczképem?

— Ah baj támadt uram! — felel a müvész — föl sem tekintve munkájából.

— Nos, mi az!

— Nyitva hagyták az ablakot, a szél befújt, tele fujta porral a nedves képet, most dolgozhatom rajta egy hétig.

— Az nem lehet — kiálta méltatlankodva az ur, melyik cselédem tette azt?

Mabuse körül nézett, hogy ugyan kire kenje a maga hibáját, — de nem látván senkit, tanácsosnak vélte a hallgatást.

— Pedig e képnek készen kell lenni három nap alatt, mondom, készen kell lenni három nap alatt.

— Miért e sietség uram?

— Három nap mulva itt lesz Európa legnagyobb uralkodója, V. Károly császár, a müvészetek első pártfogója, ki Tiziánt gazdaggá tette, Cranachot boldogitotta, — nos mester, még sem lesz készen arczképem?

Más müvész V-ik Károly császár nevének hallatára neki esett volna mindkét kezével a támlának, mert a mily nagy volt ez uralkodó jellem s erőben, ép oly nagy s egyetlen volt a müvészetek pártolásában. Hanem Mabuse fülét sem billenté e szavakra.

— Ohajtanám, folytatá a nemes ur, hogy a fogadtatás a lehető legnagyobb fénynyel történjék.

— Az könnyen megtörténhetik.

— Sőt ellenkezőleg, ha ön mester sokat kötődik, legszebb tervem dugába dől. Kivánom tehát, hogy képemet három nap alatt mulhatlan elkészitse. Ugy hiszem a felséges uralkodó tudakozódni fog festője után, — mi önnek még hasznára is szolgálhat.

— Ah, hogyan jelenjek meg a császár előtt? — vága közbe a müvész kedvetlenül.

— Tán kerülni akarja saját szerencséjét. Mi oka e tartózkodásnak?

— Akarja tudni uram?

— Igen, szóljon!

— Itt van, — szólt a müvész, s kilyukadt könyökét odaforditá ura elé, — ez az oka, — egyetlen köntösöm rongyos.

— Semmit se tartson ettől, felelt az ur nevetve, — im már szolgáim elhozták az önnek készitendő diszöltöny szövetét, — itt van e széken, csak hogy a könnyelmü mester nem látja, — itt van, ebből készittesse diszpalástját, — ez önt, mint müvészt megilleti.

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

Mabuse kezébe vette a virágos selyemszövetet, s boszankodó arcza egyszerre kigömbölyödött.

— No igy már jól van, — mondá, — igen jól van!

— Aztán rögtön készittesse el, hogy az ünnepélyre minden annak idejében rendben legyen! szólt a fóur szivélyesen köszöntve a mestert, s eltávozott.

Mabuse, mint már emlitém igen szomjazott, azért volt annyi esze, hogy fogta a drága selyemszövetet, melyből ünnepi zubbonyát kellett volna elkészittetnie, s rögtön úgy a hogy volt, elkótyavetyélte holmi házaló zsidónak.

A pénzen aztán hamar elverte abbeli gondjait, hogy hát mily öltözetben fog ő most megjelenni a császár előtt. A bornak meg van az a jó hatása hogy gondtalanná teszi az embert.

Mábuse két napig feléje sem ment nagylelkű pártfogója lakának, hanem mulatott kedvére, csak este tévelygett haza nagy álmosan.

A marquis laka egészen át volt alakitva. Mindenütt pazar fény és disz egy oly uralkodó elfogadására, kinek országában a nap soha le nem tünik, s kitől egy egész világrésznek léte s boldogsága függött.

Kik ama kort ismerik, tudni fogják, mily nagy úr volt akkor a német császár, — hát még azok közül V-ik Károly.

A nap elvégre elérkezett. A hatalmas fejedelem már utban volt a marqnis palotája felé. A cselédség s a fórangu vendégek diszöltözetben várták a fejedelmet.

A marquis már harmadszor üzent Mabuse után, hogy jöjjön a fejedelem elé, de mindig azon választ kapta, hogy a művész diszöltönye még nem kész, tehát nem jöhet.

A császár elvégre megérkezett. A nagy autocrata arcza, — mint azt a legnagyobb művészek ecsete megörökité, egy vonással sem árulta el öntudatát ama roppant hatalomnak, melylyel akkor birt Európában.

Alig lépett a terembe, következtek az elfogadások. A marquisnak föltünt a császár kereső tekintete. Most már negyedszer üzent házi művésze után, hogy azonnal jelenjen meg.

Midőn a bemutatások véget értek, a császár oda fordult a marquishoz:

— Uram, ön elrejté előlem legnagyobb kincsét?

— Én? felség? — mond amaz zavarral — hogyan?

— Mabuse Jánost nem látom itt!

— Felség, minden perczben várom őt; — fontos okának kellett lenni, hogy elmaradt!

E perczben szétnyilt az ajtó, s a ragyogó fényes nép előtt belépett Mabuse János.

A művész tagjait leirhatlan, bájos szinvegyülékü drága szövet takarta, mintegy friss és élő virágokkal behintve, lépett elő.

A tömeg bámulva engedett helyet a művésznek.

Mabuse János bizonyos távolságban megállapodott a császár előtt, s meghajtá magát.

A fejedelem sokáig nézte őt, majd sajátságos öltözetén hordá végig tekintetét, — meglepte őt a szövet szépsége.

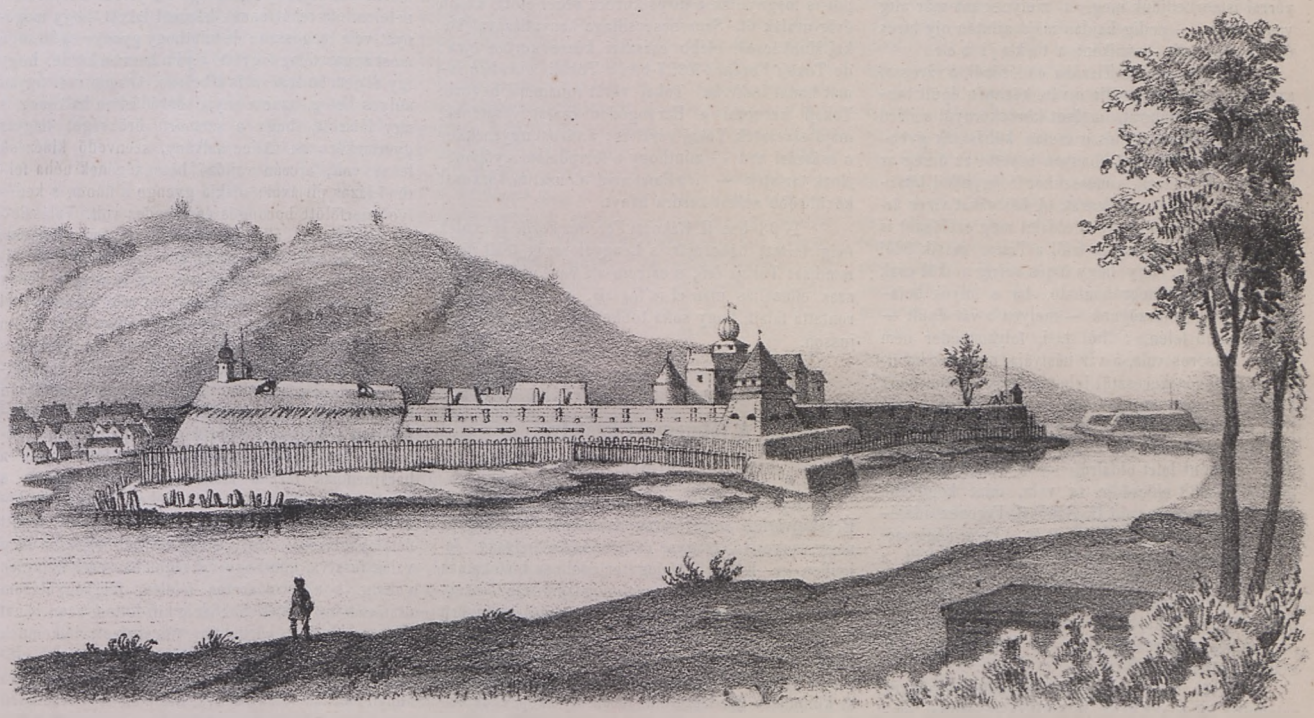

Tokaj vára 1664-ben.

(L. szöv. a 34-dik oldalon.)

— Üdvözlöm mester! mond a fejedelem, — e látogatás egyik czélja volt megismernem Mabuse Jánost!

— Felség! felele a művész zavartalanul, e kegy reám nézve valóban fejedelmi, s meg nem érdemelt. Kit Tizian és Cranach uroknak vallottak, — az Mabusenak oly magasan áll, — hogy merészség hozzá szemeit fölvetni.

A császár mosolygott az udvarias szavakon.

— Ugy látszik mester, ön nem szenved fogyatkozást, — mond a császár, elforditva a beszéd fonalát, — udvaromba hivnám, de V. Károly udvara nem oly fényes, hogy Mabuset eltarthassa.

— Felség? felelt a művész nem értve a czélzást.

— Önnek öltönye elárulja a helyzetet, melyben él. E fényt, e diszt nálam nem találná fel.

Mabuse zavarba jött, most igazán nem értett semmit.

A császár leszállott emelvényéről, s a művészhez közeledett.

Midőn közel lépett, akkor vette észre, hogy a művész ragyogó öltözete nem egyéb, mint tiszta papiros, telve a leggyönyörűbb s remek festéssel.

— Ah minő szövet, — kiáltá a császár megtapintva a müvesz diszöltönyét, — hiszen ez papiros!

— Igen fölség!

— Szokás ez Németalföldön?

— Nem tudom felség, — de nálam szokás, ha nincs pénzem.

A fejedelem elnevette magát.

— Ez szép, — sokszor szenved e betegségben?

— Sokszor felség! felelt a müvesz őszintén. Ilyenkor a művész ugy segit magán a hogy tud.

A marquis félig boszankodva, félig mosolygva közbeszólt:

— De hiszen mester, ön megkapta tőlem az ünnepélyre való szövetet.

— Nem tagadom uram, — de — eladtam!

A császár kérdőleg tekinte a marquisre.

Az hozzálépett, s nehány szót szólott halkan a császárhoz.

A császár megdöbbenve tekinte a müvészre.

Az leolvasta arczáról, hogy a császár már tudja hová lön a kiadott drága szövet, — azért sietett magát menteni.

— Felség! az élet is hasonló egy festményhez. Örülünk, ha látjuk, hogy terveink sikerülnek, s ez az élet fényoldala, — sirunk ha czélunkat el nem érhetjük, ez az élet árnyoldala. Azt mondják rólam is, Mabuse János nagy művéz, hires művész, ez a fényoldal, — de azt is mondják, hogy Mabuse János iszik, és ez az árnyoldal.

A császár e müvészi okoskodásra elnevette magát. Az egész kiséret azután átment a müvész

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

műtermébe, — hol Mabuse szavai igazolni látszottak előbbi állitását.

E sajátszerű találkozás után Mabuse János kedvencze volt a hatalmas császárnak, ki nem szünt meg a sajátságos logikájú művészt minden kedvezményben részesiteni, — noha Mabuse János nem épen iparkodott reá érdemeket szerezni.

Ilyen emberek is vannak a földön. És hány bámulatos tehetség veszett már igy el, nem ápolva, elhanyagolva, — mig szorgalom s kitartással halhatatlanithatta volna magát.

Mabuse kitüzött életirányán élte utolsó perczéig mit sem változtatott; haladt a maga utján, szépen nyugalmasan.

S az ilyen emberek aztán igazán boldogok!

*Maszlaghy Xavér.**)

Tokaj vára 1664-ben.

(Képpel.)

Menjünk oda kedves olvasó, hol a világ leghiresebb bora terem, — menjünk Tokajba. De ezuttal a képünk hátterén látható nektártermő halmokat csak messziről szemléljük, közelebbről a régi várral ismerkedjünk meg, a melynek ma már alig van nyoma, — pedig hajdan majd szintén oly hires és oly erős volt — miként a tokaji bor.

A Bodrognak a Tiszába ömlésénél, a várossal szemben, sík helyen álla e vár, közepén épült tornyos nagy palotájával, melyet köröskörnyül szilárd kőbástyák keritének; és e vastag kőbástyák gyeptetejü kaszamátái alatt könnyen nevette az őrség az ellen bombalövéseit, s messzehordó ágyuiból büszkén dörgette vissza válaszát. A bástyákat vizes árkok s ezeknek ellenkező oldalát még czölöpzet is erősbité, azonkivül egyik felől a Tisza, másik felől a Bodrog vizei, úgy hogy hajós sereg nélkül csak épen akkor volt megrohanható, ha e folyók befagyának. A háromszögnek — melyen a vár épült — legszélesebb felén, a hol t. i. folyammeder nem védé: kétsoros vala, a vár bástyája, melynek kapuján át dobogón keresztül lehetett csak kijutni, mert a hadi épitészet ezen oldalról is mély árkot vonatott, egybekapcsolván általa a Bodrogot a Tiszával. Igy minden részről a viz köritě a fontos erődöt, sőt még az imént leirt oldalról — a száraz felől — földből készült előcsődje is vala, mint képünkön látható; ezen elő-erőd II. Rákóczi Ferencz idejében félhold alakuvá alakittatott át. A fővár négy sarkán kisszögellő négy nagy kőbástya — kivált a Tisza felől való a magas őtoronynyal — különösen erős vala, és tekintélyes alakot kölcsönzött a várnak. Képünk Tokaj várát a Tisza felől a rakomazi partról nézve ábrázolja, egy 1664-iki eredeti kép után készülvén.

E vár mint nevezetes történeti események szinhelye főleg a XVI-ik és XVII-ik században emlegettetik történetkönyveinkben.

Zápolya János — kinek Tokaj ez időben tulajdona vala — 1526-ban, a mohácsi ütközet után ide hivá össze az ország rendeit királyválasztásra, és őt, az utolsó magyar születésü királyt, ezen falak alatt kiáltá ki az egybegyüllt nemesség s vitézlő rend Szent-István koronájának törvényes viselőjévé.

Majd a következő évben az ellenkirály I. Ferdinánd seregei által ugyanezen falak alatt veretett meg János, véres ütközetben. Innét Lengyelországba meneküle, s bár tőle távollétében, egyéb várai közt Tokajt is elfoglalák, — de csakhamar visszatére idegen segitséggel hazájába, a melyet aztán haláláig kormányozott. Tokajt is ujra hatalmába vevé, és birta fia II. János is, miglen ez utóbbitól I. Miksa király hadai tél idején, a befagyott Tisza jegén át megrohanva, ostrommal megvették. Azonban az ifju Zápolya sem hagyá magát, segédet kért gyámapjától Szolimán császártól, a ki Hasszán tömösvári basát nagy erővel rendelé melléje. Igy azután II. János több várakkal együtt Tokajt is visszavevé.

Ettől fogva az erősség az erdélyi fejedelmeket — II. János trónutódait uralá — s a diadalmas Bocskay, a hatalmas Bethlen Gábor, és a hires Rákócziak alatt gyakran dörgött bástyáiról az ágyu, gyakran harsant meg falairól a győzödelmi kürtszó. I. Rákóczi Györgynek nemcsak fejedelmi, hanem családi birtokává is lön a tokaji vár — a Hegyaljának kulcsa — a hozzátartozó urodalommal együtt. Ezen fejedelem a várral szemben, épen a honnét képünk levéve van, a Tisza parti rakomazi sikon 1630-ban keményen megveré az Eszterházy Miklós vezérlette császári hadat, mely ellene gőgösen jött, de csúfosan szaladt vissza. A későbbi híres hős és költő Zrinyi Miklós is jelen volt e csatában — ekkor még igen ifju — s egy csónakon menekült meg Rákóczi hadai elől, melyek a császári sereg nagy részét a Tiszába szoritották. E döntő ütközet után kénytelen lőn a bécsi udvar elismerni Rákóczi Györgyöt erdélyi fejedelemnek.

E fejedelem unokája I. Rákóczi Ferencz, mint a Wesselényi-féle összeesküvés egyik feje: 1670-ben kitüzvén a támadás zászlaját, Patak s Tokaj saját váraiból kiostromlá a német őrséget, de miután Zrinyi Péter, Nádasdy és Frangepán — az összeesküvés többi főtagjai — elfogattak: Rákóczi frigyre lépett, letevé fegyverét, s a várakat visszabocsájtá.

Tököli Imre háborúja kiütvén: Tokajvára kapui is megnyiltak a hires kurucz vezér előtt, s több évig uralák őt. Szerencsecsillaga hanyatlásával Tokaj Munkácsnál elébb császári kézre kerüle ujra: de Tokaji Ferencz 1697-ben a Tököli nevében ismét hadat indítván, Tokaj várát rohammal bevevé. Tokaji kuruczai a Harangódon csatát vesztének, majd elveszték Tokaj várát is; a várost ugyanekkor a császári had — minthogy a forradalom gyúpontjának tartaték — irgalmatlanul elpusztitá, lakosai közül több száznak kardra hányt.

1703-ban II. Rákóczi Ferencz kezdé el nyolcz évig tartott háborúját, s Lengyelország felől jőve, mindjárt Tokajt éré, s ostrom alá vevé várát. Hosszas ellenállás után el is foglalá, s azután földig rontatta falait, hogy soha többet ellenség kezére ne jusson. —*y* —*n*.

A tótmegyeri kastély.

(Képpel.)

Nyiramegye alsó részén termékeny sikságon, Érsekujvárhoz másfél órányira fekszik Tót-Megyer nagy vegyes tót-magyar és németajku helység. Jelenben gr. Károlyi Alajos terjedelmes birtokainak központja, s az összes urodalmi igazgatóság fő-székhelye. Képünk az igen szép izlésben épült, gyönyörü parkkal körülvett s minden kényelemmel ellátott grófi kastélyt tünteti fel. Kedvencz lakhelye volt ez a nem rég elhunyt jeles hazafi, gr. Károlyi Lajosnak, ki különösen gazdászatunk terén oly szép érdemeket szerzett, és maradandóan gyümölcsöző emlékeket hagyott nemzetének. — Tudjuk, hogy a nemes gróf élte végperczeiben is oly tevékeny buzgósággal gondolt gazdászatunk emelésére, miként végrendeletében (a mellett, hogy az akadémiának, muzeumnak, s a szinháznak külön-külön 10,000 forintot) az országos gazdasági egyesületnek — melynek elnöke volt — 50,000 forintot hagyományozott „egy magyar alapon és szellemben rendezendő felsőbb gazdasági tanintézet alapitásának előmozditására, azon reményben — mondja végrendeletében — hogy nagyobb birtoku honfitársai az ő példáját szokott hazafiui áldozatkészséggel követendik." „Hazámnak is emlékkel tartozom! Hogy utánam mint magyar gazda után oly emlék maradjon, a mely egyszersmind hazám anyagi jóléte előmozditásának is legalkalmasabb eszköze legyen." Ezzel kezdi a nemes hagyományozó végrendeletét. Adja Isten, hogy a benne kifejezett reménye is ép ugy teljesüljön, miként ő élete végperczeiben is betöltě hazafiui feladatát! Egy ily emléke a boldogult gróf fáradhatlan törekvéseinek Tót-Megyer is, mely egyike hazánk legrendezettebb uradalmainak, a mely nemcsak azáltal gyakorolt és gyakorol földmüvelésünk általános emelkedésére áldásos befolyást, hogy minden tekintetben, a gazdászat minden ágában valóban minta gazdaságul szolgál, hanem az által is, hogy az ország gazdászati értelmiségének jelesnél jelesebb tagjait látjuk ott évtizedek óta működni. Hogy közülök első rendben csak a kezdeményezés nehézségeivel küzdő lángeszü gazdát, Klauzál Imrét emlitsük, majd később az urodalom elén látjuk Heufel Jánost, Benkő Danielt, stb...; s jelenben a gazdai tapasztalatokban és polgári erényekben egyiránt jeles Szendrey Ignáczot, szóval a gazdai kitünőségeknek oly koszorúját, kiknek a gyakorlatban és irodalomban kifejtett tevékenysége nemcsak egy urodalomra, hanem egész gazdászatunkra áldásosan hat ki.

Vajha nagyjaink minden urodalmában, s hazánk minden vidékén művelődésünk haladásának, s jóllétünk emelkedésének oly fényes bizonyitékát és biztositékát szemlélhetnők, mint Tót-Megyeren.

Egy vak leány története.

— Angol beszély. —

(Folytatás.)

— Volt egy gyermekkori barátném, ki árván maradván, atyám védnöksége alá jutott. Férjhezmenetelem óta tehát ennek házánál lakott, hogy magányát vele megossza; de minthogy gyenge egészsége most aggasztólag fogyott, atyám hozzám küldé, hogy igy férjem tanácsával is élhessen. Ő nem volt ugyan súlyos beteg, hanem anyja sorvádásban halt meg, s ugy látszott, hogy e szomorú örökséget hagyta gyermekére is. Alice halvány, szenvedő kinézésű leány volt, arczán rejtőző betegségének néha feltünő lázas pirjával; alakja gyenge s finom, s kedélye szerfölött borongós és csendes volt. Valószinű bajátóli félelme, állandóan mint a halál árnya lebegett homlokán, a mi még inkább sulyosbitá szánandó állapotát. Bár semmi vonzó sem volt a szegény leány külsejében, mégis lehetetlen volt tőle a könyörület s rokonszenv érzetét megtagadni, s ezt főleg tőlem követelheté. Sajnáltam őt, s minden gyengédség s figyelemmel iparkodtam kiragadni beteges képzelődésének nyomása alól. De csakhamar szomorúan tapasztaltam, hogy atyám ezen tette által akaratlanul házi boldogságom sarkköveit ingatta meg. Szabadlég, szórakozás, kedélyes mulatságok voltak a barátnémnak férjem által rendelt orvosszerek, s Clinton maga kénytelen volt ezeket minden tőle kitelhető módon előmozditani. Gyakran tettek együtt sétalovaglásokat, mely élvezettől én egészen meg valék fosztva, minthogy vakságomban erre képtelen voltam, s a természetes félelem felgyógyulásom után sem hagyott el. Sok idéig küzdöttem azon bánat ellen, melyet e körülmény túlcsigázott lelkemnek okozott, ugy érzém, mintha Alice legbecsesebb előjogaimat bitorolta volna. Gyermekkoromtól fogva annyira hozzá valék szokva, hogy én legyek minden figyelem s kitüntetés egyedüli tárgya, miszerint férjemnek ezen bár emberszeretet sugallta mindennapi szolgálatai nekem türhetetlenekké váltak. Ha az egész világ hódolva hajol meg barátnőm előtt, a legcsekélyebb irigységet sem érzendem — de Clinton, egyetlen férjem becsesebb az egész világnál. Alice pedig túlbizalommal látszott férjem gondoskodására s védelmére támaszkodni. El akarám fojtani a kínt, mely szivem nyugalmát megmérgezé — közönyösség álarczát iparkodtam felölteni; magamviselete lassankint hideg s kényszerült lőn, s a helyett, hogy férjemet hazatértekor a szeretet élénk mosolyával fogadtam volna, szemeim kerülni látszának őt — őt, ki nekik a látás isteni áldását adta meg. Ő maga gyanutlan s őszinte levén, nem látszott felismerni ingerült lelkiállapotom okát, s ha ez után kérdezősködött, jelentéktelen gyengélkedés ürügyét költém, fáradtságot vagy egyebet okozék, — csak nem az igazat. Aggódó kérdezősködéseit csak sértő tudnivágynak vagy bizalmatlanságnak tulajdonitám, mert ugy érzém, mintha lelkem tárt könyv volna előtte, s a hajlandóság tekintete leolvashatná hervadó arczom és sötét homlokomról kinaim okát. De nem vagyok túlzó, ha megvallom, hogy Alice magaviselete által még növelé azoknak sulyát.

A féltékenység lángja magasra lobbant keblemben, s annak világánál vettem észre, hogy ama lázas pir Alice arczán Clinton közelében mindig ra-

---

*) A kézirat, mint láthatja ön, egészen véletlenül megkerült, s a „Képzőmüvész" lapunkba olvadván, szerkesztőjétől átvéve, ime közöljük. További dolgozatait is szivesen vesszük. A tiszteletpéldányt meginditottuk.

Szerk.

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

gyogóbb lett, s hogy szemei annak minden mozdulatát egy nemével az istenitésnek kisérék. Beszédén mindig feszült figyelemmel csüggött, s ha a pamlagra dőlve, — látszólag nyugodtan s kimerülve — olvasott, férjem csak egy szavánál is becsukta könyvét, vagy előre hajolva iparkodott egy hangot sem vesziteni abból, mi életem zenéje volt. Képes lettem volna ezt eltűrni egy napig, egy hétig vagy hónapig — de egy határozatlan hosszú ideig, tán egész életemen át, ily kinra kárhoztatva lenni, — elviselhetlen volt. Százszor elhatározám magam, hogy atyámhoz megyek, s elmondom neki boldogtalanságom titkát, kérem, kényszeritem, hogy vegye vissza Alice nekem sértő közelségét, de szégyen s büszkeségem visszariasztottak. Közönyösségem s hidegségem által bántva, férjem ezt lassankint utánozni kezdé, s nem keresé többé öleléseit s enyelgéseit gyermekes kedélyemnek. Óh! boldog napjai első szerelmemek, végkép eltűntetek volna-e? Végkép ki vagyok üzve földi édenemből? Oh! mért nem érheté a gyöngéd bizalomnak csak egy olvasztó sugára is a hideg tettetés jegét, mely hő szivein-ket, egymástól elválasztá! Hasztalan iparkodunk a szerelmi boldogságot egy édes mult emlékeivel fölmelengetni, naponkénti élő áldozatot kiván e Vesztaláng, mely különben elsatnyul, végkép elalszik — s borzasztó a büntetés, mely bekövetkezik; az eleven eltemettetés, mely ama szent láng őrzőszüzeit fenyegeté, nem oly iszonytató. — Alice, ha az idő engedé, legtöbbet a kertben időzött — ugy látszik észrevevé, hogy borzadok közelében, s képzelhetém is, hogy gyülölnie kell Clinton nejét. Oda vitte tehát könyveit, kézimunkáit, elmerengett, szemlélgeté a fakadó bimbókat, s leszakasztá azok legszebbikét, hogy imádottja asztalára tehesse. Férjem láthatólag örvendett figyelme e néma kifejezésén, mely — mint hivé, — egy háladatos és tiszta szivből ered, s hangja ezentúl édesebb lőn, ha megszólitá betegét.

Egykor Alice távollétében szobájába mentem egy könyvért, melyet neki kölcsönzék, s melynek egyik mondatát most emlékezetembe akartam visszahivni. Sok más könyv is volt asztalán, köztük egy férjemé volt, s benne lelék egy kis, gondosan összehajtott papirt, száritott virágok közé helyezve, mint valami szent ereklyét szoktunk őrizni. Nem volt lepecsételve, nyitva találtam, — egy orvosi rendelet volt az, férjem kezeirása, mely ily nagy becsben s regényes őrizetben tartatott. Egy más félig összetépett papiron nehány töredék vala, a szenvedély s kétségbeesés rimekbe font kitöréseivel. Alice kezeirása volt ez, s valószinűleg műve is, czim és aláirás nélkül leltem ugyan, de felingerelt képzelődésem mindent könnyen megfejthetőnek vélt. — Szegény áldozata a szenvedélynek! — gyülöletem volt az ír, melyet sorvasztó bajodban nyujték! Életed hamvadó szikrája gyujthatá fel bennem a féltékenység tisztátalan lángját? — Gyorsan tértem vissza szobámba; jobb érzelmeim egy nagy elhatározással küzdöttek szivemben. Alice s én nem maradhatánk többé egy fedél alatt, de hogyan kényszeritsem a távozásra? mikép vádoljam őt be férjem előtt? Azt hittem, hogy Alice szenvedélye Clinton által nyujtott biztató remények nélkül nem növekedhetett volna ennyire. Ágyamra dőlve óhajtám, bár soh'se kelhetnék fel onnan többé; szemeimet bezárva imádkoztam, hogy a jótevő vakság ujra leplezze be előttem a világot.

A szivemet égető, emésztő láng arczomon sötét pirral lobogott, s egész testemet lázas remegés fogta el. Clinton hazatértekor nem látván engem szokott helyemen, szobámba sietett. Ingerült állapotom valóban nyugtalanitá, s elfeledve minden feszt s látszólagos hidegséget, gyengéd aggodalommal hajolt vánkosom fölé, s forró kezeimet a magáéba zárván, tiszta szerelmének őszinte kifejezéseivel halmozott el. Meghatva szivjósága által, föl akarám tárni előtte lelkem kinos állapotát, — büszkeségem s féltékenységem le volt győzve. Szólni akartam, de a hang elhalt ajkaimon, fejem zúgott, forró agyamban rémképek üzték egymást, rémülve sikolték fel, — azután borzasztó zavara következék összefüggéstelen eszméimnek. Ideglázba estem, s hetekig tartott eszmélet nélküli állapotom. Hosszú ideig kétes volt felgyógyulásom, s midőn végre fölnyitám megtisztult szemeim, első tekintetem férjem aggódó arczára esett, ki szakadatlanul virasztott ágyam mellett, s kinek most is még kezében nyugodott az enyém, mintha annak görcsös szoritását el sem bocsátotta volna. Halvány volt ő is, és arcza beesett, de szemeiben mennyei öröm csillámlott föl, midőn ujra tekintetemmel találkozott.

Az isteni kéz ezen igazságos büntetése által, mintegy ujjászületve, édes remények közt hagytam el betegágyamat. Sajnálkoztam a szegény eltévedt leányon, ki nekem ennyi bánatot okozott; előbbi szivességemet megkettőztetém, bár ő kerülte társaságomat, s a mint az én kedélyem betegség okozta komorságából lassankint tisztult, az övé abban a mérvben elzárkozottabb, s mindig mogorvább lőn. De rövid akarok lenni, — nagyon is sokat érzelgek. Történetemben kevés a nagyszerű esemény, de a kevésnek nyomát sem lesz képes az idő végkép eltörölni.

Vasárnap volt — először mentem fölgyógyulásom óta templomba. Férjem elkisért, mig Alice, mint rendesen, honn maradt. Az egyházi zene magasztos és andalitó, a szónok beszéde szivemelő volt, s lelkem ridegsége olvadozni kezdett a vallásosság meleg lehelleténél. Soha sem éreztem oly nagy fokban a hála s áhitat érzetét, mint ez alkalommal; s mig lelkem szent elmélkedésekbe volt merülve, Clinton halkan füleimbe suttogá, hogy rövid időre egy sulyos betegéhez kell távoznia, „de visszatérek — folytatá, — hogy hazakisérjelek." Ezen félbeszakasztás által gondolataim ismét a föld szinére tapadtak, s nem tudták lelkemet előbbi hangulatába ringatni. Az isteni szolgálat szerfölött hosszúnak látszott, s fejem a feszült figyelem következtében fájni kezdett. Érezni kezdém betegségem zsibbasztó utóhatásait, s ezért elhagyva a templomot, hazatértem a nélkül, hogy férjem visszajövetelét bevártam volna. A szabad lég üditően hatott elfogult érzékeimre, s midőn házunkhoz értem, keblemet még az isteni tisztelet alatt kelt magasztos érzelmek emelék, — ugy tetszett, mintha egy égi cherub kiterjesztett szárnyai alatt állanék, s lelkemről annak mennyei fénye sugárzanék vissza; egészen átszellemülve érzém magamat. Idegeim szerfölött feszült állapotban voltak, s azért a villámcsapás, mely látszólag tiszta égről volt sujtandó, kettőzött erővel rendité meg lelkemet. Egy váratlan jelenetnek levék tanuja. Szobámba lépve egy pamlagon pillantám meg Alicet, és férjem — kinek kezeit görcsösen szorongatá, — karjaiba dőlve; fölbomlott hajzata illatozott a finom kenőcstől, arcza szokatlan lángtól hevült, epedő szemei félig zárva voltak, s egész testében lázasan remegve, ép e szavakat mondá: „Soha, soha, ő gyülöl, s kell, hogy gyűlöljön." Halálosan ért e csapás, — arczkifejezésem rémitő lehetett, mert mint egy kisértettől irtózva, tekintettek reám. Alice fölsikoltott, s arcza vonaglott, mint kinjában az eltiport hernyó. Határozatom gyors volt. Magyarázatot sem vártam — a hűség-szegés világosnak látszott. Férjem rögtöni távozása a templomból, kötelez látogatás ürügye alatt, — Alicenek rendkivül izgatott állapota, — mindaz, mit láttam, hallottam, földúlták szivemet, eszemet, — őrült szenvedélyem ujra föltámadt, s összetépte esküvel szentesitett szerelmünk utolsó kapcsait. „Clinton, kiáltám, megcsaltál, de utoljára." S mielőtt felelhetett vagy szándékomban megakadályozhatott volna, elrohantam. Kocsim még a lépcsőzet előtt állt, ebbe dőlve csak annyit szólhattam „Hajts rögtön atyámhoz" mi meg is történt. Mig kocsim villámgyorsasággal robogott el, ugy tetszett, mintha nevemet hallanám a lég szárnyain utánam lebegni, — de vissza se tekintek. Megtörve érzém magamat, s merev fájdalmaimat egyetlen köny sem enyhitheté, szivem meg volt kövülve. Estefelé értem atyám házához, berohantam, s bátyám karjai közé dőltem. „Cecilia nővérem mi bajod?" kérdé váratlan megjelenésemen, zilált öltözetemen, s szemeim vad lángolásán megrémülve. Keserves könynyekre fakadtam; mindennek okát akarám adni, de egyebet sem szólhaték, mint „Clinton, Alice, csalárd hitszegők!" Henrik előbb szótlanul ajkaiba harapott, aztán ismét szokott hidegvérüséggel sürgetett, hogy szobámba menve készüljek atyám hazajövetelére. Majdnem karjain vitt oda, s csillapitva fölindulásomat, nyugalmat ajánlva elsietett, igérve, hogy gyorsan visszatér. Aggódva vártam lépteire, de egy kinos óra a másik után mult a nélkül, hogy visszajövetelét hallottam volna. Kérdezősködtem, hogy hova ment? de senki sem tudta; kérdezém magamat, s villámként czikázott át a vésztjósló gondolat: „elment, hogy téged megboszuljon." Azon pillanattól fogva gyilkosnak tartám magamat. Meg akartam győződni hiedelmem valódiságáról. Ismertem bátyám szobáját, — oda siettem, s félrevonva ágya függönyeit, a feje fölött függeni szokott ezüstös pisztolyokat keresém. Nem voltak ott, — és egy székre vetett köpeny, földre esett tárcza, a nyitva maradt szekrény, mindezek nagy sietségét tanusitták. Előbbi fájdalmamhoz most őrjöngés csatlakozott; őt követni volt egyetlen határozatom. Kirohantam a házból, — késő esti idő volt, nem világolt a hold, s érzém hüvös esését az éjjeli harmatnak, midőn födetlen fővel, hosszan lobogó hajzattal, s zilált öltözetemben, mint egy elkárhozott szellem repültem a sötétségben. Agyam rémképekkel telt meg, s ugy tetszett, mintha a gonosz szellemek ezrei kisértek volna éji futásomban. „Oh bocsássatok — kiáltám, — férjem s bátyámat gyilkoltam meg! Bocsássatok — folytatám rikitó hangon midőn egy erőteljes kar hirtelen átfogott. „Irgalmas Isten ez Cecilia hangja!" Atyám volt az, ki megragadott, s igy kiáltott föl. Tudom még, hogy megismerém, — de ez minden, mire emlékszem. Fájdalmam kifakadásai őrjöngő kiáltásokká fajultak. Igy vittek haza. A sulyos betegség, mely imént a sir széléig sodort, most kettőzött fokban tört ki rajtam. Agyvelőm sokkal gyengébb volt, semhogy kinaim végvonaglását épen elviselhette volna. Hónapokig egy szobába voltam zárva, hol az őrültség jeleit adva, hol ismét eszméletlenül feküdve, mint egy márványszobor, s képe a halálnak, melyhez már könyörögtek, hogy mielőbb szüntesse meg szenvedéseimet. Igen, imádkoztak, hogy meghaljak inkább, hogysem élőhalott, őrult maradjak. És még sem haltam meg, fölgyógyultam, hogy megismerjem a nyomort, melynek okozója lettem!

Atyám méltóságteljes férfiu volt, s az idő csak alig ezüstözte volt meg fekete hajfürteit. Most hirtelen megőszült, erős lelke megtört, homlokán mély ránczok, fájdalma barázdái voltak, — s mindez azon idő óta történt, mely elmémet megzavará, mindezt én okoztam! Mit tőle először tudtam meg, az volt, hogy férjem s bátyám él, s midőn már elég erősnek hitt, férjem e levelét adta kezeimbe:

(Tér szűke miatt „végét" a jövő számban adjuk.)

László Zsigmond.

Farsangi divatkép magyarázata.

1-ső alak; báli öltözet fehér csipkefejkötő világoskék virággal és szalaggal diszitve.

Ruha tunikával, széle környezve csipkével, rüchel és szalaggal. A ruha alsórésze a felsőnél különböző szinben és modorban készül.

2-dik alak: báli fehér öltözet.

Fejék fehér kaméliákból.

Ruha fehér lyoni tafotából széles fehér csipke fodorral diszitve oly modorban, a mint ezt a divatkép ábrázolja; a csipke két vége fehér kaméliákkal diszittetik.

Ezen öltözékek Alter és Kiss divatcsarnokából valók, a hol ezek ugymint minden más báli kellékek jutányos áron derék vagy mérték beküldése mellett megrendelhetők. *K—y.*

A magyarországi műegylet kiállitása.

Dec. 15 — január 14.

Szomorodott szivvel tekintők végig a jelen kiállitás műsorát. Jobbára hónapok óta ismert müvek, tulnyomóan idegen műtermékek, egy kettő kivételével alig a középszerüség szinvolán s köztük olyan is, melynek kiállitása az egyletnek jó hirnevét nem hogy emelné, sőt alávonja.

Hol vannak fényes napjai ezen egyletnek, hol van azon idő, midőn nemcsak hazai müvészeink, hanem a távol külföld müvészei is ide küldék jelesebb müveiket, s ha már azok meg voltak véve, még akkor is jónak látták: a jóhirű pesti műkiállitáson legalább bemutatni a szebb műtermékeket. Hol van azon kor, midőn alig nehány évvel azelőtt 13,000 forint értékű nyeremény összeget állitott ki az egylet?

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

Sokan a magyar képzőművészeti társulat keletkezésének tulajdonitják ezen egylet állapota csökkenését. Az való, hogy a magyar társulat keletkezése sokat ártott, de azt határozottan tagadjuk, hogy egyedül az okozta volna itt a csökkenést. A magyarországi műegylet már akkor csökkenni kezdett, midőn ama társulat eszméje csak keletkezőben volt, s azóta lefelé halad. Ártott a műegyletnek a magánérdekek tulsúlya, és most gátolja emelkedését a langyos kezelés. Álljanak csak élénk, s buzgó munkásságu tagok az egylet élére, mint amott, ismét uj életre fog ébredni, ismét uj erőt nyerend.

Avagy a magyar társulat egyszerre jó lábra lépett-e? Nem küzdött-e a hanyag és pontatlan kezelés miatt élethalál harczot? Nem jóslák-e közel halálát, s valóban nem állt-e az kilátásban? Ámde az élénk, munkás vezetés megmenté, sőt oda emelé, hogy pár év alatt virágzó állapotba jutott.

Mindennek fejtegetése azonban más térre való. Tekintsük végig a kiállitott műveket.

Első pillanatra feltűnik, hogy a tájképi osztály túlnyomó, azután az életkép, a tanulmányfejek s legvégül jőnek a történelmi művek, azaz, hogy történelmi mű, mert csak egyetlen egy történelmi festmény van kiállitva.

A tájképek közt első helyen Ligeti szép hatású taorminiai színkör czimű festményét emlitjük meg. E müve mint rendesen szépen öszhangzó egészet, tanulmányozott előteret, szépen mélyedő s elmosódó hátteret mutat. A távlat a színkör romjain különösen az ablaksor kanyarodása miatt némi kivánni valót hagy, de itt kevés és csak valóban gyakorlott szakértő találja meg a hibát, s azt leszámitva, mi első pillanatra fel sem tűnik, gyönyörü hatásu szép képet látunk magunk előtt, melyet a műpártoló külföldön a nagyok kétségkivül elkapdostak volna a kiállitásból.

Utána Markó Ferencz szép tájképét emlitjük, mely karrarai márványbánya közelét mutatja nehány alakkal. A levegőnek kissé éles kékségét s különösen délen, tán tulzott hidegségét leszámitva, átgondolt szép hatásu s önálló jellegü mű, s atyja méltó fiául és utódául tünteti fel a művészt.

Egyetemes hatásra és részletekre nézve dicsérettel emlitjük meg továbbá a müncheni Stademan téli napját. — Freytag Rikhárdtól (Gothában) Cyolop-fal via Appiában, érzés nyomát mutatja, azonban fái tömöttsége kissé nehézkessé s előterének sajátszerü fehéres színe tarkává teszi, ege hideg. Mayburger J. a szokszor bemutatott Chiem-tót ismerteti. Egyetemes hatásában jó mű, de részletei, pl. a fák át nem látszó, sőt lapos csipkézett szélű csoportjai becséből sokat levonnak. — Vöscher müncheni művész, lombardiai tájképe kissé igen szélesen van kezelve, azonban látszólagos tudattal van összpontosítva a világosság a kép közepére, s ege különösen szép hatásu derült világosságot mutat, kár hogy lecsüngő sötét felhőivel nyugtalanná és természetlenné tette. — Nagy hatással emeli ki azonban a carlsruhei Schirmer Vilmos svájczi tájképén a derült eget az ellentétes sötét aljból. — Roux tájképe, a puszta elhagyatottságnak mása barátságtalan, kellemetlen benyomást keltő hideg mű.

Az életképek közt két kis kép vonja magára a figyelmet Hölperl prágai művésztől. A két mű párja egymásnak, noha a művész alkalmasint nem számitott arra, midőn a két művet készité, különben nem használt volna ugyanazon alakot, nem épen összeillő ellenkező tárgyhoz. Egyike a műveknek nyitott ajtónál álló csínos kis leánykát ábrázol „gyámolitást kérő" felirattal s hozzá illő kifejezéssel, mig a másik képen könnyen felismerhetőleg ugyanezen leányka mint „fiatal szakácsné" gazdagon megrakott főzőkemencze mellett vidám kifejezéssel akarja feledtetni azt, hogy őt amott a negyedik szobában kéregetni láttuk, s gondtalanságában azt sem látszik észrevenni, hogy a fazékból mindjárt kifut a tej. A mi a kivitelt illeti, mindkét mű csínosan van összeállítva, leszámitva az elsőn az árnyvetést, a sok egyenes vonal feszességét, s az utolsón többek közt a kemenczében égő tüzet, melyet a belévetett fehér pont daczára sem, sőt tán azért még kevésbbé találunk tűznek.

Waldmüller, bécsi művésztől egy kis családi életkép van kiállitva, mely kedélyes derült hatású s fogamzatára, valamint szerkezetére nézve is figyelmet kelt. Azonban noha a modor s egyes részletek a bécsi festészeti akadémia hirneves Waldmüllerére mutatnak, nem hihetjük el, hogy övé lenne, vagy ha igen, valami ifjúkori műve lesz, mert az előadás gyengesége a tömérdek és valóban nagy hibák a rajzban, tagok, fejek s egyéb rajzába, valamint ruhanemüek utánzásában legkevésbbé sem engedik hinnünk, hogy a hirneves tanár utóbbi korából került mű lenne.

Fritsch M. életképe: „A nem örömest látott „Presse" czimű hirlap a Lajthán innen más felfogásban lenne érthető. Itt nálunk nem talál hatásra, nálunk nemcsak a vaskos tisztelendő urak nem szeretik a „Presse"t, hanem más sem — s igy itt nincs hatása. A mi a kivitelt illeti gyenge mű, erőtlenül kezelt, kissé elmosott, s miután a kép szélétől jóformán be van vive a kép tárgyának előadása, s a távlati elmélyedés hibás kifejezésü, attól tartunk, hogy a titokkan olvasni akaró, — ki nem lát belé az asztal alá tartott „Presse"be, — továbbá a jól kihízott tisztelendő ur a kedves „Vaterland"dal hirtelen lecsusznak a lejtősen álló padlóról.

Löffler „Utolsó ékszere" e művész szokott átgondolt hű kifejezésű s élethű felfogásu müveinek egyike.

Lüders nem régen Pestre települt berlini művész két életképét a pandurokat és tót fuvarost élénk felfogás és jellemzés, valamint gyakorlott ecset jellegzi. — Bückel uti akadályok czimű müve, kedélyesen és hűen festi egy postakocsi összes vendégeinek egyetemes fáradozását, hogy az utra keresztbe vetett sudart félre hárítsák.

Fries Károly Münchenben ugy látszik a hideg északon festette virágáruló római gyermekeit, mert déli szinezetnek az egész művön semmi nyoma. Nincs erő, nincs szin, nincs hatás. — Plaeschke Mór erdész családja egy árviz hordta szét hányt szobát mutat, müvészi érzés nélkül szét szórt alakokkal és tárgyakkal. — Tévesztett hatásu mű Hoff montenegrói bazárja, melyet a keresett sárga szinü háttér természetességéből és nyugodt hatásából teljesen kivetkeztet, — nem elég gyakorlottságot és erőt mutat Puchta vasuti vonatja, noha kevés igazitással hatásosabb lehetne. — Az eltörött diszedény Koeperle-tól nem rosz hatásu, de általában nem sokat mondó kép.

Az arczképek és tanulmány fejek közt első helyen áll Madarász Viktortól Thierry Amadé a nagy történettudós arczképe. Szinhatás, élethűség emelik a kép becsét, kár hogy háttere a czikornyákkal kissé nyugtalanitva van. E szép képet a művész a magyar akadémiának ajándékozta. Élet és erő van Szemlér tanulmány fejében, de a kar és kéz rajza hibás; — mig tulságos lágyság erőtlennekké teszi Hora két művét.

Ugyancsak Madarásztól van az egyetlen történelmi mű: Zrinyi és Frangepán kivégeztetésök előtt. Madarász művein általában tűz, s művészi szellem nyoma látszik, ugy itt is. Ott látjuk az előtérben a két halálra itéltet, ott a rettenthetlen hőst, ki biztatja s nyugtatja társát, az élet tavaszától válni készülő ifjat. Hátul a törvény emberei: biró, katona és papok, világosan megmagyarázzák a nézőnek, hogy itt nem egyszerűn börtönbeli társalgás, hanem a halál előtti utolsó szó az, mit emezek váltanak. A mű szerkesztése szép felfogásu s kivitele, egyes részleteket leszámitva, szintoly szép. Nem helyeseljük széptani tekintetben Frangepán lába párvonalosan menő vonalait, nem tartjuk egészen találónak a helyzethez és egyénhez Zrinyi, az oroszlán helyzetét. Azonban kitünőnek találjuk a kifejezéseket. Mindkét hősünk arczán majdnem élőszóval beszél érzelmük: ez a büszke emelkedett daczos lélek, ki számtalanszor nézett szembe rettegés nélkül a halállal, s ki most sem tanult meg remegni attól, bátorságot akar önteni az ifjuba, kikek arczán oly hűen, oly találón van leirva az élettől bucsuzó ifjú keserve, ki egy reményteljes életről annak minden, tán nem is ismert, de képzelt örömeiről mond le, azon férfiassággal párosulva, mely ily érzelmekkel összeférhet. E két fej, különösen Frangepáné, kifejezés tekintetében valóságos remeknek mondható. Nem különben sikerült a hátteri csoportozat, ott áll szétvetett lábakkal a katona, méltósága érzetében a törvény embere, s furfangos arczával a barát. A kivitel kissé hatásra számitott francziás, azonban nem idegen a tárgyhoz. Reméljük, hogy nem viszi vissza a művész a kiállitás termeiből, s ha a társulatnak valahogy pénze nem lenne rá, a mi nagyon valószinü, főuraink közül valaki, vagy a magyar képcsarnoki egyesület csak megszerzi e szép művet.

A sorsolásra megvásároltak közt általában jobb művekre akadunk.

Ott van először is Pohle düsseldorfi művésztől egy szép ligeti tájkép, mely mind az öszhatás, mind a részletek kellő tanulmányával és ismeretével van festve. Ott van továbbá Keleti Gusztáv szélesen kezelt, de szép egyetemes hatásu hazai tájképe, Vácz környéke. — Komlósy Ferencz hazánkfiától két tájkép van a bánsági határvidékről, a hatás ismeretével festett képek. Kár hogy a 72. számu ege igen hamvas, a 71. számu művön a szarvasok nehézkesek s majdnem szarvas lovak. — Mecklenburgtól velenczei táj holdvilágitással. Höfer-tól erdei kovács műhely egészitik ki a tájképek sorát, mindkettő szép hatásu mű.

Vannak ezeken kivül életképek: Hoff-tól a válasz, mely gazdag uri terem urnőjét, s a válaszra váró apródot ábrázolja, szép hatásu gondos kivitelű mű, — továbbá Plathner-től a fekete ember, — siró leánykát a keménysepőrvel ijesztenek, s ime az ott is terem, — kedélyes tárgyu és dicséretesen bevégzett mű. Végre Grosz Bélától Pesten: szerzetes. Rembrandt félárnyas, barnás szinezetű képei hangulatában festett mű, mely készitőjében tehetséget, de kellő tanulmányt nem mutat, pedig a tehetség akkor tündöklik igazán, ha tanulmány párosul vele, tanulmány nélkül a tehetség még nem adhat bevégzett egészet, igy e művön is a kezek s a fő ruha rontják a fej hatását.

Most még csak Dunaiszky madonnáját kell megemlitnünk: megjegyezvén, hogy a márvány ily féldomborművekre nem alkalmas, mert a visszaverődött világosság még akkor is ártana — mint pl. Mária arczának, — ha az tökéletes mélyeséssel birna, azonban mellőzzük a részleteket és ugyancsak a madonna jobb kezének alakját, hibás, merev és nem természetes ujját nem emlitjük meg; hanem áttérünk Kugler szép fél domborműveire, melyek gyöngéd finom érzéssel vannak domboritva, s ha pl. a női fej fürtjei kevéssé lennének elválásokban élesek, valóban kitünő művekként kellene jeleznünk. A két egész alakot Máriát és Józsefet, kissé tulságosan nyulánk s igen világiasaknak találjuk. József fürtjeit, pl. minthacsak valamelyik pesti fodrász idomitotta volna.

Teljesen megbotránkoztunk azon, hogy oly silány sem rajz, sem szinezés, sem tartalom semmi, de semmi érdemmel nem biró művet, minő Schallberg Adolf 23. számu műve, a műbiráló választmány elfogadott. Annyira ment-e már a szükség, hogy ily művet kiállit a műegylet, hisz egy jóravaló rajz iskólába nem állitnák ki. Ily műveket, ha ugyan kiállitnak, máshol külön szobában, s hozzá alkalmazott indokoló megjegyző sorok kiséretében szokták kiállitni. Ezt kellett volna tennie itt is az illetőknek, ha valami különös ok arra birta, hogy ily silányságot kiállitsanak.

Másodszor pedig figyelmeztetjük a müsorozat szerkesztőjét, hogy a 22-ik számu műre elég lett volna annyit irni, hogy „szarvas," akár „holdvilági tájkép," mert a többit a társadalmi illedék eltiltja.

Maszák Hugó.

Madagascar.

Madagascar egyike a föld legnagyobb szigeteinek Dél-Afrika keleti partjával párhuzamban, melytől a, mintegy 75 mértföld széles Mozambique-csatorna választja el. Mintegy 210 mértföld hosszú és 50 mértföld széles; területe 10500 négyszögmértföld. Földje hegyes-völgyes; a hegyekből számtalan folyócska ered, melyek a dús növényzetü völgyeket még kellemesebbekké teszik. Erdőségei a hegyeken rengetegek.

Északról délre egy magas hegység futja végig, mely ásványtani és geologiai tekintetben igen nevezetes, mert alig van hegység, mely anyniféle — és pedig becses — ásványokkal bővölködnék. Általában az egész sziget, de kivált északi része a természet mindhárom országában igen gazdag. Ezen szigeten élt hajdan azon madárfaj, mely nagyságára nézve csakugyan megérdemelne az

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

óriás nevet, mert a struccznál kétszer — háromszor nagyobb vala s ez a moa.

A sziget lakosai részint őslakók, kik magukat malagasy-knak hivják, részint beköltözöttek, kik közt a régiebbek arab és más (ismeretlen) fajuak, az ujabbak európaiak. A sziget nyugoti részén szerecsenek laknak, inkább kaffer, mint néger jellegüek. — De mindnyájan egy nyelvet beszélnek, és pedig Humboldt Vilmos kutatásai szerint: a tiszta malay-polinesi nyelvet, mely legfelebb a külön törzsöknél tájszólás által különbözik meg a főnyelvtől. Madagaskar lakosai nagyon babonásuak, lusták, vendégszeretők és boszúállóak; de különben igazok, bátrak és szabadságot szeretők és jellemükben a legszebb vonás: hogy a leggyarlóbbakkal vegyülnek össze. Az igazságszolgáltatás a sziget nagyobb részén, fájdalom, isteni itéletek által történik mai napig. A vallás bálványimádás, melynek fővonását a jó és gonosz szellem sugalma teszi. A jó szellemet kevésbbé imádják, mint a gonoszt, melynek emberáldozatokat, főleg gyermekeket hoznak.

Madagascari előkelő nők.

Ismeretes e sziget a magyar olvasó közönség előtt gróf Benyovszky Móricz életéből, melyet legelőször a régi jó Gvadányi irt meg Rontó Pál-jában. Benyovszky t. i. Szibériából rosz fogságból menekülvén Madagascarba jutott, hol valami jósnő az ős-kori királyi törzs maradékának nyilvánitván őt, fejedelemnek megválasztották. De a franczia udvar fondorkodása, melynek barátságát kereste, s mely már előbb egy telep szállitását bizta reá, elejtette ezen állástól, s később, midőn többszöri kisérlet után ismét oda juthatott, franczia katonák által megöletett.

A sziget törzsei közt legnevezetesebb az ovas vagy havas törzs, mely, mintegy harmincz év óta a sziget legnagyobb részét meghóditotta.

Az ovas-ok főbbjei közt valóban igen derék emberek találkoznak, sokakat közülök Londonba vittek angol hivatalba, természetesen politikai czélból. Ezek közt nem utolsó Koharla, kinek képét lapunk mutatja, ki a madascari kormány követjeként volt Párisban némi viszályok miatt az új királynő Kasöuaherina által küldve. Kaharla érti a franczia nyelvet, angolúl igen tisztán beszél; megnyerő modorú egyéniség. Senatori öltönyt visel, s oly fesztelenül, mint bárki. Két ovas van kiséretében, kik alantabbi osztályból valók, s annyira vigyáznak minden léptére, hogy soha szemökelől nem tévesztik s igy inkább kémekül, mint titkárokul vannak mellette.

Ez a két ember ovas viseletben van, egy bő nadrágot kivéve; az egyik vörösturbán darabot, a másik egy phantasia-kalapot, melyet nem lehet hova sorozni; mindenik nagy selyemlepedővel van betakarva, a mi belföldi készitmény; egyiknek van csizmája, a másiknak nincs. Szükség azt is megjegyezni, hogy hivatalos öltözet náluk nincs, s öltözik mindenki saját izlése és gazdagsága szerint, az egyszerű katona, ha gazdag, ékesebben öltözhetik, mint az első miniszter, vagy a főgenerális.

A másik csapat madagascari nőket mutat. Ünnepeken is körülbelől igy öltöznek, ezek tamatave-i nők a malgach törzsből; különben előkelő állásbeliek, hajuk rövid, mert gyászban vannak és levágták; rendesen hosszu, fonott hajat viselnek. Nyakukat a canezu nevű ruha fedi, mely derekukat is betakarja, nyakuknak pedig ifju frisseséget kölcsönöz, a nélkül, hogy a keblet háttérbe szoritaná. Adjuk még hozzá, hogy épen nem kellemetlenek. A mi szoknyánkat valami szövet pótolja, mely a vagyoni álláshozmérve durvább vagy finomabb. Hónaljtól az övig a simbu ruha takarja őket, mely szintén selyem vagy gyapjuszövet a nő tehetsége szerint.

A képünkön ábrázolt nők, különben városbeliek minthogy szülőholyök Tamatave, az európaiak által igen látogatott kikötőhely, feltehető, hogy már megizlelték azon élményeket, melyek iránt ama vad törzsek férfiai és női oly nagy természeti hajlammal birnak. És ismeretes dolog, hogy az europai müveltség terjesztői ama távoli földterületeken, nem is szoktak nagyon válogatósak lenni, hóditásaik eszközeiben.

A madagascari nők igen kellemesek, csinosak és nem igen szigorú erkölcsűek; nagyon tetszetősek, és — veti hozzá az iró, ki után e sorokat közöljük — lehetne-e roszat mondani egy olyan országról, a melyben minden asszony mosolyog az emberre?

d—r.

Koharla, a madagascari kormány követje két titkárjával.

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

TÁRCZA.

Egyletek és közintézetek.

(Magyar tudományos akademia.) Január 23-án törvény- és történettudományi osztálylülés. Elnököl gr. Dessewffy Emil. Tagok és hallgatóság igen nagy számmal.

Wenzel Gusztáv rendes tag emlékbeszédet tart Walter László felett, kiről már a dicsőült titkár, Szalay, tavaly oly gyönyörűen emlékezett meg nagygyűlési jelentésében. Röviden közli élettörténetének egynehány főbb pontját, s áttér a tudományos érdemei méltánylására, irodalmi munkásságának kellő felvilágosítására. Született Walter László 1788 november elsején, Tarczalban, hol atyja tiszt volt a gr. Károlyiak szolgálatában. Maga is, miután a jogot végezte, ezen pályát választá, s családi levéltárnok volt 1850-ig, mikor nyugalmaztatott. 1863-ban halt meg, 75 esztendős korában, miután egész életében a pontosság s lelkiismeretesség példányképe, az általa kiadott okmányokkal, a történeti kútfők kritikájával, s a tudományos irodalom egyes ferde iránylatai ellen való hathatós felléptével, jelentékeny módon járult történetirásunk emeléséhez. Nagyobb munkát nem irt, leváltári kutatásoknak szentelte életét, s munkásságának töredékes eredményeit a korabeli tudományos gyűjteményekben s folyóiratokban találjuk szétszórva. Neve mindazáltal maradandó, történetbuváraink még számos évtizedeken át tanulhatnak tőle.

Utána Tóth Lőrincz rendes tag olvassa értekezését a párbajról, a hallgatóságtól feszült figyelemmel kisérve, ámbár az idő rövidsége miatt sokat s épen a legérdekesebb részletezést volt kénytelen mellőzni, a miért is reméljük, hogy e diszes s fontos tárgyu értekezéssel minél előbb fogunk valamely nagyobbik lapunkban ismét találkozni. Értekező élénken ecseteli a párbaj gyászos következményeit, mig más részről elismeri, hogy vannak körülmények, a melyek közt a törvény sértése, az élet koczkáztatása a kisebb rosz. A kérdés egyike a legszövevényesebbeknek s nehezebbeknek; a mi irodalmunkban mindazáltal kevéssé volt eddig vitatva. A becsület fogalmának megállapitása maga milyen fontos! az emberi méltóság külső elismerése okvetlen szükséges, belső érzete nem elegendő, ugy, mint nem kielégitők a bilincsek közé vert rab szivének szabad lüktetései. A becsület oly jog, mint az élet s a vagyon; de a nehézség abban fekszik, hogy a törvény sok esetben, különösen a női gyöngéd viszonyok elleni sértések megtorlására nem elégséges, s ezekre maradtak vissza a párbajok, a középkori ököljog átbáramlása, az egyesek közti háboru, melyeket kevés ember nem tart eszteleneknek, de a melyek előitéletének mindenki hódol, s hódol nemes érzettől inditva, a melyet nem elfojtani, de inkább ápolni kell. S hiába hozunk törvényt a párbaj ellen, „vanae sine moribus leges;“ mert az néha mellőzhetlen; törekvéseinket jelenleg arra kell irányoznunk, hogy minél szűkebb korlátok közé szorittassék. Értekező áttér a párbajok elleni codificatióra, megérinti a római törvény szigorát, az ausztriai uj törvényjavaslatot; Magyarországra nézve Mária Therézia tulszigoru kegyetlen nyilt parancsát, az 1844-ki büntető törvényjavaslatban bennfoglalt bölcs intézkedéseket, melyeket a törvényhozás tudományának legtisztább, legmagasztosabb szelleme lengi át. Végre megemliti az eszközöket, a melyekkel a czélt el lehessen érni. Mindenekelőtt szükséges a közvélemény átalakitása, ugy, hogy a törvénnyel többé ne jöjjön ellentétbe. A mi a törvényt illeti, ez a párbajt magát nem tekintheti bűnnek, s leggyászosabb következményeire sem alkalmazhatja a halálbüntetést; más részről szigoruan kell, hogy megfenyitse a becsületsértéseket, s óvakodnia, nehogy az orvosság roszabb legyen a bajnál. De leghathatósabbak a párbaj gyászos divatának megszüntetésére, az elismert bátorságu s becsületü férfiak egyesülése, mely majd mint béke, — majd mint becsületbiróság szerepelne. Angolországban a párbajnak alig van többé helye, miért ne juthatnánk mi is ennyire. Értekező ismételve ajánlja a párbaj elleni egyleteket, melyeknek a hadseregben, az ügyvédi karban, az egyetemi ifjuság kebletben kellene alakulniok, s a hallgatóság tapsai közt fejezi be fényes előadását.

Helyettes titkár felolvassa a helytartótanács leiratát a statistikai bizottmány felterjesztésére, továbbá a beérkezett könyvek lajstromát, azon megjegyzéssel, hogy a helybeli könyvárusok nagyobbrészt elmulasztják a köteles példányok küldését, s végül Thierry Amadé egy levelét, melyben a kitünő franczia tudós „Attilá“-jának második kiadását az akadémiának ajánlja s egyszersmind megküldi. —*y*—*t*.

Irodalmi és művészeti mozgalmak.

(Szalay László méltatása a haza határain kivül.) Nemzeti müvelődésünk hóditását tanusitja az a legujabb időben tapasztalható örvendetes tünemény, hogy napjainkban a külföld is méltányolni kezd. Igy legközelebb miután a „Leipzig illust. Zeitung“, az „Öst. Wochenschrift“ az „Anzeiger für Kunde der deutsch. Vorzeit“ már előbb ismertették Szalay életrajzát, legujabban az „Öst. Revue“ Falk Miksa jeles publicistánkat kérte fel, egy terjedelmesebb életrajz irására, mig a Párisban megjelenő „Grande Biographie nationale et internationale“ czimü vállalat kiadó-szerkesztője Lamontiere M. P. (ki szinte Pap István ref. esperes és egyházi iró életrajzát kéri) ugyanazon czélból a boldogult egyik ismerősét kereste meg.

(Szemere Miklós összes müvei.) A „Pesti Hirnök“-ben azon örvendetes hirt olvassuk, hogy Szemere Miklós összes müveit nem sokára közrebocsátja, e hirt azon, még örvendetesebbel pótolja meg a nevezett lap, hogy Szemere Miklós súlyos betegségéből felgyógyult.

(Napoleon császár „Julius Caesar története“ czimü müvének) magyar forditását Ráth Mór fogja kiadni. A feszült figyelemmel várt műnek franczia kiadása februárban, magyar kiadása martiusban fog megjelenni. A franczia kiadás első kötetének ára 6 ft, a magyar kiadásé 4 ft. A kiadó, a nyomatandó magyar példányok iránti tájékozhatás végett a közönséget az előleges megrendélesek mielőbbi megtevésére kéri.

(Liszt Ferencz Erzsébet czimü oratoriuma.) A nagy müvész, habár maga személyesen akadályozva van is a zenede május havában tartandó jubilaeumán résztvenni, „Erzsébet“ czimü oratoriumát kész e czélra átengedni, s mint kijelenté, örömére fog szolgálni, ha az, mint e hires misét a hazában fog először előadatni.

(Zeneestélyek a redoutetermekben.) Nagyobbszerü zene előadásokra diszesb szinhelyet alig képzelhetünk, mint uj redoutunk termeit, és a bérlő urak, kiket a közönség az első tánczvigalom alkalmával méltatlanul cserben hagyott, a legjutányosabb föltételek mellet ajánlották fel a termet nagyszerü classicusbecsü zeneelőadásokra, és ismét alkalmunk lesz Haendel, Mendelsohn, Beethoven és más szerzők remek oratoriumaiban gyönyörködhetni.

(Szalay Lászlónak egy hátrahagyott munkája.) Boldog emlékezetü Szalay Lászlónk élete utolsó szakában egy két kötetes nagy történeti munkát rendezett sajtó alá, de megjelenését fájdalom nem érhette meg. E munka a nagy II. Rákóczy Ferencz fejedelem korszakából való, s egyik hires tábornokának gróf Károlyi Sándornak önéletirását, naplójegyzeteit, továbbá Pulay Jánosnak gróf Pálffy János tábornagy és bán titkárjának, a szathmári békekötésről, — mely a Rákóczi-háborúját berekeszté, — irott egykorú müvét tartalmazza. — Az első kötet, mely Februárban okvetlenül megjelenend a bevezetést, Károlyi önéletirását, s ugyanennek naplójegyzeteit egész 1730-ig foglalandja magában; a második kötet a naplójegyzetek többi részével s Pulay munkájával, — nehány hó mulva szintén elhagyja a sajtót. Kiadja Heckenast Gusztáv.

(Vass József) magy. tud. akadémiai levelező tag s ismert történet- és régiség-buvártól tanulságos történeti mü jelent meg ily czim alatt: „Béla király névtelen jegyzőjének kora, ujabb történelmi nyomozások alapján.“ A magyar kir. egyetem által a Schwartner-féle jutalommal koszoruzott pályamunka. — A szerző minden eddigi véleményeket, melyek őstörténeteink örökké nevezetes fenntartójának a névtelen jegyzőnek („Anonymus, Belae Regis notarius.“) korára vonatkoznak, historia-kritikai vizsgálat alá vévén, s összevetvén, azon végeredményre jut, hogy Anonymus a XI-ik század közepén élt, és I. Béla király jegyzője volt. Az ellenkező véleményeket alaposan igyekszik megczáfolni. — A csinos kiállitásu füzetet, melynek ára 1 frt — Kugler Adolf adta ki.

Budapesti hirek.

(Az első álarczos bál a redoutetermekben.) A bérlők nem csalódtak, midőn czen báltól nagyobb sikert vártak, mint az álarcz-nélküli megnyitó és az azt nyomban követő második tánczestélytől. Mintegy 2000 belépti jegy kelt el, mi magában elég világos tény a bál élénkesége mellett, mit azonban a körülbelül 200 ra menő álarcz még jóval növelt. Ez álarczosok jelmezei nagy darab mivelődéstörténetet és népismét képviseltek: a bájos magashegyi skót lakos, az alföldi szilaj csikós és szegénylegény a Párisból származó debardeurok, finomabb müveltséget és előkelőbb születést eláruló dominók, oly tarka, hullámzó képet állitottak elé, hogy a szemnek volt elég mit látnia, a fülnek mit hallania, ámbár e részben nem jegyezhetnénk fel sok olyat, mi az álarczok szellemdús mivoltáról tanuskodnék. Bizonyos félénkséget árultak el azon szép női álarczosok, kik az öreg Horatius szerint a „non humilis mulier“-ek osztályába tartoznak. Az álarczos tánczvigalmak mindenesetre látogatottabbak lesznek, és több élvezetet és szórakozást nyujtanak, mint a rendes 2 frtos belépti diju tánczestélyek.

(Azon világitók egyike,) kik a minap a nemzeti szinházban történt gázrobbanás alkalmával megsérültek, már teljesen felgyógyult, és a nemzeti szinház drámai tagjai az illető felsegélésére aláirást nyitottak a szerencsétlenség történtekor; azon szép szokás szerint, — teszi hozzá a P. N. — melylyel a magyar szinészek egymást és hozzátartozóikat segitik.

(Nemeslelkü adakozás.) Mezei József festész hazánkfia javára a „Pesti Napló“ szerkesztőségéhez Noszlopy Constantia k. a 10 ftot küldött Berzsenyi Lászlónak, a költő fiának nevében. „Csekély az összeg — mondja a t. beküldő úrhölgy levele — de mert küldője, mint irja, szorgalma által szerzé, aránylag épen annyit adott, mint a kik ezreket adnak.“ Az áldás nem maradhat el attól a szorgalomtól, mely gyümölcseit a szenvedőkkel megosztja!

(Az „Üstökös“ mint a képzőmüvészet pártolója.) A képzőmüvészeti társulat nagyszerü jelmez tánczestélyének egy és pedig nem a legkisebb élményét az is teendi, hogy ez estélyre az „Üstökös“ külön száma fog megjelenni, az előadandó diszmenet és szavallati részek szövegével. Most még azon szép tettről éztesülünk, hogy Jókai az estélyen eladandó számok jövedelmének felét a társulat javára igérte. Reméljük hogy tekintetbe véve a jeles szöveget és nemes czélt, minden számnak jut majd vevője.

(A magyar képzőmüvészeti társulat.) f. hó 16-kán tartott igazgató-választmányi gyülésében a sorsjegyek elkelése, mint a társulat fennállhatásának és üdvös működhetésének egyik legfontosabb ügye tárgyaltatván, szóba került ama megdöbbentő közöny és valóban gyöngédtelen eljárás, melyet a társulat számos oly hazafi részéről tapasztal, kiknek közreműködésére nemes czéljai elérésében bizton számithatni vélt. Elég gyakori az eset, hogy a sorsjegy-csomagok az illetők által felbontatlanul visszaküldetnek; de gyakori az is, hogy bérmentesen küldött csomagok felbontatván, bérmentetlenül kerülnek vissza a társulathoz e gúnyos megjegyzéssel: „a tartalommal megismerkedvén, retour“ — mintha csak valami üzér csalékony kisértését utasitotta volna vissza nagy bátran az, kitől a a hazai müvészet támogatását remélte.

A magyar képző- müvészeti társulat megalakulásakor az összes nemzet támogatására számitott, és nem csalódott. Ha egyesek (habár számosak) közönyével találkozik, az ellen nem tehet, de igenis tehet azon törvényhatóságok csodálatos eljárása ellen, kik az egyesekhez küldött sorsjegycsomagokat hivatalból visszaküldik. Számosak levén az ily esetek, okukat a társulat egyébben nem gondolhatja, mint abban, hogy az illető hatóságoknak nincs hivatalos tudomásuk a társulat legfelsőbb helyen történt megerősitéséről és sorsjátékára nyert engedményéről. E bajokon segitendő, küldöttség indult a helytartó ő exljákoz, mely a tapasztalt visszaéléseket vele tudatva, orvoslásukat kéri.

E lebangoló tényeken kivül valóban örvendetes esemény is lepte meg a társulatot, A lelkes nyitraiak tánczvigalmat rendeznek a magyar képzőmüvészeti társulat javára, s meghivják reá családi jegygyel a társulat igazgató-választmányát.

A társulat e tényből látja, hogy az általa hirdetett eszmék és törekvések a vidéken is visszhangra találnak. Fennállása óta egyik legörvendetesebb eredményként üdvözli a nyitraiak buzgóságát, szives meghivásukat elfogadja; s részint önként ajánlott, részint képviselőkül választott több tagja indul az igazgató-választmány elnöke vezérlete alatt Nyitrára, a bálban résztvevendő.

Szintén örvendetes tudomásul vette a társulat, hogy Szapáry Géza gr. alapitói sorába lépett.

Pesten, 1865. jan. 19-én.

A társulati szerkesztőség.

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

(A magy. képzőművészek tánczvigalma.) Részünkről is viszonozni akarván a közönség nagy érdekeltségét, február 4-dikén tartandó tánczés müestélyünk iránt több, a programm közléséből felmerült kételyre nézve ime kijelentjük, hogy a megtartandó vigalom nem lesz álarczos bál, minőket nem a legjobb oldalról ismert meg eddig vigadni szerető közönségünk, hanem jelmez (Costum)-bál, a menynyiben a résztvevők közül már is sokan megigérték, hogy jelmezben (álarcz nélkül) fognak megjelenni, mely a vigalom fényét nagyon emelő szép példa követésére férfi- és hölgyvendégeinket ujra felkérjük.

Álarczban csak a menetben szereplő müvészek jelennek meg, a mennyiben szerepök kivánja, sőt közülök is legfeljebb száz nehány tag.

Nehogy tánczkdvelő fiatalságunk kétségbeessék, a programmban rajzolt jelmezes menet, a mono- és dialogok hosszusága miatt a miért a táncz el találna maradni: biztathatjuk őket hogy táncz is lesz a menynyi csak egy rövid éj korlátolt idejébe fér; sőt a fűzértánczhires vezére. D. L. ur igéri, hogy nem lesz a kotillonnak oly szakasza, melyben legalább is 30 pár részt ne venne.

Az est élvezeteit emelendő, egyuttal a programm bővebb magyarázatául Jókai Mór, az előadás szövegének irója, azt a nagyobb alakban megjelenendő „Üstökös"ben rajzokkal illustrálva közölni fogja. Az „Üstökös" ezen példányai külön fognak a vigalom alatt árultatni, és szerző hálára kötelező szivessége a jövedelem felét a vigalmi jövedelem gyarapitására ajánlta fel.

A társulati tagok figyelmeztetnek, hogy a nekik járó érmeket belépti jegyeik beváltásakor átvehetik, miért is a jegyváltásra ezennel felkéretnek.

Egyuttal tudatjuk a t. közönséggel, hogy a bálrendező-bizottmány tagjai, könnyebb felismerhetés végett, vállrojt helyett a müvészet jelvényeiből alkotott szép dombormű-díszitménnyel lesznek ellátva.

Midőn a képzőművészeti társulat a szép eszméjétől vezérelve, izlésnemesitőleg kiván hatni a közönség mulattatásában is, reményli, hogy ezen nagy költségek miatt koczkáztatott vállalatában a nagy közönség mind a maga, mind a hazai müvészet érdekében cserben nem hagyja.

Pest, jan. 20. 1864.

A magyar képzőművészeti társulat nevében a társulati szerkesztőség.

Vidéki hirek.

(A szinügyi társaság Aradon.) Arad nemcsak lakosainak számánál és kedvező fekvésénél fogva, hanem közönsége miveltségénél fogva is már rég elsőrendű helyet foglal el vidéki városaink között. Most ott egy szinügyi társaság alakult, melynek czélja a szinügy előmozditása. E társaság mult decz. 26-ki gyülésében egy bizottságot nevezett ki, mely b. Bánhidy Albert elnöklete alatt mindjárt több üdvös és a szinügy előmozditására czélzó intézkedést tett, melyek közül a legfontosabbak a szinházbérleti szerződést, a szinigazgatók és a közönség kölcsönös előnyeit illetik; e bizottság egyszersmind a városi hatósághoz folyamodott a végett, hogy jövőre semmi társulatnak e városbani játszhatásra a szinügyi bizottság hozzájárulása nélkül engedélyt ne adjon; ezentúl pedig törekszik munkálkodását kiterjeszteni arra, miként lehetne legczélszerűbben Aradon egy állandó szinházat létrehozni. Az 1865—66-ra menő téli szinidényre pályázatot hirdet jól szervezett magyar ajkú dráma, népszinmű és operette társulatra mire nézve az ajánlatok 1865. évi marcz. hava 15-ig e bizottmányhoz beküldendők. A többi vidéki városainknak is, hol még ilyen bizottmányok nem léteznek, Arad

A tótmegyeri kastély.

(L. szöv. a 34-dik oldalon.)

példájának követését ajánlanók, mi által a zilált vidéki szinügy rendezettebbé lenne, és a közönség mindenesetre nagyobb müélvet remélhetne.

(A pesti szinészeti tanodának egy aradi tanitványa.) E szép reményekre jogositó fiatal hölgyről az „Arad" ezt irja: „A kik még emlékeznek a jeles kis szavalóra, ki nehány év előtt oly kedvesen föltünt egy aradi jótékony czélú hangverseny alkalmával elmondott értelmes kis szavalatával, talán érdekelni fogja, hogy Jeney Kornélia k. a. a most megnyilt pesti szinészi conservatorium egyik legtöbbet igérő tanitványa, határozottan a szini pályára müvelve magát, igéretet tőn, annak idejében legelőször is magát a vidéken az aradi közönségnek bemutatni, mint a melytől a legelső bátoritást kapta, remélhető fényes sikerü pályájához.

(A soproni deáksegélyző egylet) A soproni ág. h. ev. főtanodai ifjuság, a félévi vizsgák letétele után e hó 28-án a szinházban fényes tánczvigalmat rendez, melynek tiszta jövedelme a t. Müllner Mátyás igazgató tanár ur elnöklete alatt alakuló „deáksegélyző egylet" tőkéjéhez csatoltatik. Kivánjuk, hogy a tőke oly arányban növekedjék, mint milyen nemes a czél, melynek szolgál alapul.

(Sorsjáték a pozsonyi evangelikus árvaház javára.) A „Sürg" szerint Schiller Adolf pozsonyi ügyvéd, továbbá Pauschenwein Antal, Maier Sándor és Pallchner pozs. kereskedőnek, egy leérkezett kegyelmes udvari rendelet szerint, a cs. k. pénzügy ministeriumnál egyetértőleg megengedtetett, hogy az ottani evangelikus árvaház javára 6000 darab 20 krajczáros sorsjegy kibocsátása mellett, pénzbeli és pénzértékü nyeremények kizárásával, a télen tárgy-sorsjátékot dijmentesen rendeztessenek. A nyereményeknek csak jóltevők által ajánlkozott tárgyakból szabad államok.

(A bécsi hitelintézet megszökött titkárának elfogatása.) Győrből irják: hogy ott e hó 18-án elfogták és Bécsbe kisérték a bécsi hitelintézet megszökött titkárát. Neve B. Ágost, 38 éves, nős, s 1 gyermek atyja. 2000 frt fizetése volt, és évenkint mintegy 1000 frt renumeratio. Már hat évig szolgál az intézetnél, s ott igen kedvelték. Előbb cs. k. katonatiszt volt. Az általa elsikkasztott összeg meghaladja a 30,000 frtot. Mint hirlik szerencsétlen börzei üzérkedés birta erre.

(Szombathelyi tánczvigalom a pesti jogászegylet javára.) Szombathelyről irják nekünk: „F. hó 12-kén tartatott meg azon tánczvigalom, melyet nehány előkelőbb ifju rendezett, és mely daczára annak, hogy zártkörü volt, mégis a kitüzött nemes czélnak megfelelőleg **140 ft 50 kr** tiszta jövedelmet hajtott. A milyen szép a jótékonyság eredménye, ép oly közmegelégedés nyilvánult a rendező urak által nyujtott báli élmények iránt is.

Zene.

Párist most ugyszólva kizárólag Meyerbeer Afrikai nője foglalkodtatja. Vagy február vagy márczius ban fog előadatni. A francziák már is egészen be-

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

Farsangi divatkép.
(L. szöv. a 36-dik oldalon.)

lészerettek, s a próbákon mindennap uj meg uj szépségek nyomára jönek. A Theatre Italian-ban Patti Adeline szerepel Don Pasqualeban s Lindában. „C'est le comble de l'art" kiált fel a franczia itész a Linda 2-ik felvonásában előforduló magándalra. — A Theater Lirique-ben Gounod Mireille-t hallatlan változásokkal adják, mit a párisiak nem gyöznek dicsérni. Egész felvonásokat hagynak el; egy felvonásból kettőt csinálnak, kettőből egyet; a hősnő megházasodik, holott tavaly télen meghalt. Gounod-dal még egy brauvour Walzert is componáltattak bizonyos sületlen szövegre. E jeles zeneköltő Olaszország részéről is fel lön szólitva a Dante-ünnepély alkalmára egy kántátét irni.

Nem rég adta ki Nohl Mozart leveleit egy kötetben, s ezért a müncheni udvar 500 forinttal jutalmazta.

Hamburgban Diehl Lajos egy röpiratot irt ily czim alatt „A régi olasz iskola hegedügyártói." A röpirat mellé egy értekezés van csatolva a hegedü eredetéről.

Lipcsében ifj. Reclam Filep kereskedésébeu ily czimü német dalgyüjtemény jelent meg „Deutsches Liederlexicon" nagy 8-adrét 767 lap, 976 daltartalommal. Ára két tallér s 10 garas. E gyüjteményben a 38-ik oldalon következő feliratu dallal találkozhatni: „Der Fischerknabe an der Theisz." E Fischerknabe nem Németországról jött halászni a Tisza mellé, hanem a Tisza mellől vitte hájas bundáját a németek közé, s minthogy itt nem mondhatta anyanyelvén: „az alföldön halászlegény vagyok én," igy szólott németül:

„An der Tissa vor der Hütte auf und ab,
Schweift von Alföld dort der arme Hirtenknab, sat.

Innen egy német geographus kiszámithatná, hogy az alföld egy ország a világ végén, honnan a szegény halászgyermek a világ másik végére, a Tisza mellé nomádolt. A dal maga takarosan három negyed üteny nembe van szedve, minek folytán száz év mulva megérhetjük, hogy mint nem rég bizonyos székely ballada miatt, erős tollharcz támad: vajon Bernát Gáspár jó kedvében talált halászlegényét a németek vagy magyarok költötték-e?

A buda-pesti zenede huszonötéves életét megakarván ünnepelni, ez ünnep alkalmával adandó hangversenye vezetésére Lisztet is meghivta, hogy a magyarhoni születésü nagy müvész jelenléte, s nevének a mult évtizedekben tapasztalt varázsbatása a tele házat biztositsa. Ugyan e czélból jönek a fővárosba Magyarország összes dalárdái, s közre fognak működni ama hangversenyben. Liszt nem igérkezett ugyan, mert május havára a németeknek adta szavát, de bajlandó elküldeni legifjabb szülöttét, „Erzsébet" czimü oratoriumát, s nincs ellenére, ha e müvet itt adják először. — Tehát lenni fog Liszt compositió Liszt nélkül. Azt hiszszük, hogy napjainkban Magyarország jobban átlátja egy nemzeti nagy conservatorium szükségét, mint régen, mikor a megyék a legvirágzóbb állapotban e czélra felszóllittatván, egy fillérrel sem áldoztak. Különösen az aristokratia taval fényesen bebizonyitotta a közgyomor felsegélésére adott hangversenyekkel, hogy salonaiban a zene első helyen áll. Ezért nincs okunk a jövőtől aggódni, s hiszszük, hogy az országos conservatorium eszméje rövid időn létesül.

A nemzeti szinházban közelebbről Laub jeles német hegedü-virtuóz fog fellépni. Laubról csak jót mondhatunk. A németek Joachim után sorozzák. Hallottuk már létra tetején a velenczei karnevált egy lovardai müvésztől; egy másik játszás közben kukra löki a vonóját, leestében kifogja mint egy labdát, s tovább hegedül; szóval, sok mindent láttunk, hallottunk, s ideje lenne valami solidat is hallani.

Rózsavölgyi mükeréskedésében három zeneműt jelent meg zongorára Vallace-tól. Az egyik „Nocturn" a másik „La gondola," a harmadik „Romance" czim alatt. Az elsőnek ára 50 kr., a másodiké 70 kr., a harmadiké 40 kr. A három testvért inkább ajánljuk a salon-zene kedvelőinek, mint sok „Szüzek imája" szerü vizenyős darabot. Dallamai eléggé költöiek, s a compositio mindháromban ügyesen kezelve.

A szerkesztő póstája.

☛ (Tisztelettel tudatjuk t. előfizetőinkkel,) miként **a jutalomképet** már nyomják, s rövid időn szétküldendjük. — T. előfizetőinket arra kérjük most ez alkalommal, hogy ha lapunknak valamelyik számát nem kapnák, rögtön szólitsák fel a kiadó-hivatalt, hogy e tekintetben minden pontatlanság kikerültethessék.

TARTALOM: Lavotta János. Bartalus István. — Soma János. Thaly Kálmán. — Mabuse János festész életéből. Maszlagby Xavér. — Tokaj vára 1664-ben. — A tótmegyeri kastély. — Egy vak leány története. László Zsigmond. — Farsangi divatképmagyarázata. K—y. — A magyarországi müegylet kiállitása. Maszák Hugó. — Madagascar. d—r. — Tárcza.

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

Franczia-angol illatszer árú-raktár.

11. 1—1

Egyedüli raktára a valódi herczegnő viznek Renárd Ágostontól Párisban.

Illatszer kereskedés a „Vénushoz“

Van szerencsém a magas főnemességnek ugy a t. cz. közönségnek tudomására adni,

hogy denkenbergi Becker L. lovag, Kristóf téren lévő házában (ezelőtt Lueff M. helyiségeiben) ujonnan

felszerelt Illatszertárt nyitottam.

Mint tisztelt Lueff M. házának több évi ügyvezetője, a legjobb gyári forrásokkal ismeretes, tökéletes szaktudománynyal birván, arra iparkodtam: hogy dusan felszerelt, kellő gonddal berendezett raktáramba a legfinomabb franczia és angol illatszereket: Lubin, Violet, Piver, Pinand société-hygeugui, Honbigant-Chardin, Monpelas, Rimmel, Bayley, Atkinson franczia, angol, orosz, spanyol és angol udvari illatszergyárnokoktól szerezzem be; azonkivül még haj-, fog- és körömkefék, valamint fésük s minden egyéb öltözéki szerek,

szintugy a legfinomabb thea- és rum is kaphatók nálam.

Midőn a valódiságért és minőségért kezeskedem, ajánlom alázatos szolgálatimat.

Vértessy Sándor.

Kölni viz (eau de Cologne), Farina F. Mária, legrégibb készitő gyárából.

A ‚Vénushoz‘ Pesten a Kristóftéren 1. sz.

PETROLEUM

valódi amérikai és legjobb nemü belföldi, nem gyulandó, kapható legolcsóbban, és pontos fokért kezeskedve, — mindenkor a legolcsóbban.

Nadler J. W. és társa

nagykereskedésében, Pesten, iroda: Nádor-utcza 9-dik szám.

4. 4—8

Uj találmányú

jegyző-laptömb

irodák, házi- és gazdasági használatra. — E 200 lapból álló füzet (Notiz-Block) ára vonalozva 20 kr., vonalozatlan 18 kr.

Kapható **Pozner K. L.** papirkereskedésében Erzsébettér 1. sz.

8. 4—6

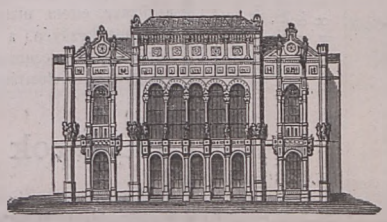

Farsangi hirnök.

Vasárnap, 1865. évi Január 29-én

a városi Vigarda (Redoute) termeiben

nagyszerü

ÁLARCZOSBÁL

adatik.

Kezdete 9 órakor. Pénztárnyitás 8½ órakor.

Páholyjegyek 25 forintért, és körszékjegyek hölgyek számára első sorban a karzaton 4 forintért a Vigarda irodában kaphatók, s ugyanitt előjegyzések is elfogadtatnak.

Belépti jegyek a vigarda irodájában és az alább kijelölt eladási helyeken vasárnap esti 7 óráig **1** ft. **60** krért kaphatók.

Este a pénztárnál beléptijegyek 2 ftért adatnak.

Belépti-jegyek eladási helyei Pesten: Treichlinger J. úr műkereskedése. Vértessy Sándor illatszerkereskedésében Kristóftéren, Rózsavölgyi és társa műkereskedésében uri- és korona-utczák sarkán, Mercse János divatkereskedésében hatvani-utczában, Carl nemzeti kávéházban Józseftéren, Kugler czukrászdájában Józseftéren, Frohner-szálloda kávéházban Széchenyi-téren, Benkert kávéházban király-utczában a terézvárosi templom átellenében, és Wimmer kávéházban a kecskeméti utczában. Budán: Steden vegyeskereskedésében, viziváros főuton, Unger Antal kereskedésében Tabánban, és Müller czukrászdájában a várban.

A t. cz. közönség tisztelettel értesittetik, hogy a ruhatárban domino- és álarcz jelmezek hölgyek és urak számára a legdúsabb választékban kaphatók.

18. 1—1

Kugler Adolf

könyv-, mű- és hangjegykereskedésében **Pesten** most jelent meg:

Béla király névtelen jegyzőjének kora.

Ujabb történelmi nyomozások alapján irta

Vass József,

kegyes tanitórendi áldor, gymn. tanár, m. tud. akademia s az erdélyi museum-egylet levelező tagja.

A magyar kir. egyetem által Schwartner-féle jutalommal koszorúzott pályamunka.

Ára 1 forint oszt. ért. 1—1

Zemek József,

lábbelikészitő mester

Pesten, főút 7-ik szám, ajtószám 5.

Kaptaék.

Van szerencsém a t. cz. közönséget értesiteni; hogy az általam feltalált csizmák, mindennemű láb-baj, u. m. fagyos bütyök, tyükszem s több efféle fájdalomban szenvedők számára magyar és német divat szerint készitem; ezen csizmák a lehetőségig szépen, olcsó áron és mindenki kenyelmére gummi-elasticummal ellátva, kaptaéken készittetnek.

Megrendelések a vidékre a legjobban és leggyorsabban teljesittetnek. 1—3

Párisban személyesen kiválasztott kitünő szépségű tollak, és a legizletesebben kiválasztott divatszerű virágok, ugy szinte fejékek és báli koszorúk megérkezvén, van szerencsém azok szives megtekintése végett a vidéki és helyi t. cz. női közönséget tisztelettel felkérni.

Vidékre megrendelések elfogadtatnak és azonnal utánvétel vagy a nélkül pontosan eszközöltetnek

NAIS SAROLTA

virág terme,

Dorottya-utcza Lyka ház 3. szám, 2-dik emelet.

24. 1—3

Mayer Lipót

nőiczipész mester,

Pesten, nádor-utcza szöglet B. Wenkheim házban,

ajánlja a t. cz. közönségnek egészen ujonnan felszerelt s nagyobitott üzletét, ugyanis mindennemű kész női topánjait, egészen uj s általa feltalált zugos kamásli, és báli könnyü czipőit, a legujabb magyar s franczia divat szerint, a legjutányosabb ár, a legtisztább és legpontosabb kiszolgáltatás mellett.

Vidéki utánvéti megrendelések elfogadtatnak és 24 óra alatt pontosan eszközöltettnek. 23. 1—3

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.

HIRDETÉS.

Az első általános kölcsönös állat-biztositási egylet „**TAURUS**“ igazgatóságnak van szerencséje közhirré tenni, miszerint ezen egylet működése 1865. január 1-én életbe lépett.

A pesti főügynökség képviseletével PONTZEN ÁGOSTON úr (nádor-utcza 20. sz. 1-ső emel.) bizatott meg.

Az egylet minden oly veszteség ellen biztosit, mind a mely mindennemü ÁLLATKÓRSÁG — kivéve a lótakonyt — és MARHAVÉSZ által SZARVAS-VÁGÓ-MARHA, LOVAK, BIRKÁK, KECSKÉK és SERTÉSEKNÉL előfordul, és teljes kármentesitést fizet, a biztositási föltételek értelmében.

Minden e tekintetben kivántató felvilágositással a főügynökség és a nekie alárendelt ügynökök szivesen szolgálnak.

Állatgyógytani igazgató:
Dr. Buchmüller Rud., s. k.
Állat-gyógytudor.

Gazdálkodási igazgató:
Poleschowsky Pál, s. k.

Pfeifer Ferdinánd nemzeti könyvkereskedésében Pesten

(szervitatér sarkán a „fehérhajó“val szemben) megjelent és minden hiteles könyvárus által megszerezhető:

A Girondiak Története.

Irta

Lamartine A.

Forditotta

JÁNOSI FERENCZ.

Az egész munka megjelenik május végéig 10 kötetben, melynek mindegyike legalább 12—16 ivet tartalmaz. Eddigelé megjelent 4 kötet.—Előfizetési ár az egész munkára 8 ft, különben kötetenkint is 1 fortjával megszerezhető. — Gyüjtőknek 8 példány után 1 tiszteletpéldánynyal kedveskedem.

Az egész munka megjelenik május végéig 10 kötetben, melynek mindegyike legalább 12—16 ivet tartalmaz. Eddigelé megjelent 4 kötet.—Előfizetési ár az egész munkára 8 ft, különben kötetenkint is 1 fortjával megszerezhető. — Gyüjtőknek 8 példány után 1 tiszteletpéldánynyal kedveskedem.

A franczia forradalom elveivel, melyekkel az emberiség előtt új korszakot nyitott, dühével, melylyel saját keblét is marczangolta, s fegyverével, melylyel majdnem egy század negyedig dicsőséggel küzdött egész Europával, a világtörténelem legnagyobbszerű, legiszonyúbb, de egyszersmind legragyogóbb eseménye. Tele vérrel, tele könnyel, de tele tanulsággal is a népekre nézve, mond Lamartine. Hogy mily égre kiáltó e vér, mily meghatók e könyek, senki se festette élénkebben, s a tanulságra senki se mutatott rá határozottabban mint Lamartine a girondiak történelmében. E mű-történelem, ha az események hü előadását, csaknem regény ha a legérdekesebb jelenetek kiválasztását, művészi összeállitását, s páratlan szép költői nyelvét tekintjük, e felett még minden lapja egy ékes szónoklat az emberiség jogai mellett. Férfiak, nők egyenlően érdekkel, s tanulsággal fogják ezt olvasni. Miután e mü minden európai nyelven több kiadást ért, egyedül nagy terjedelmének tulajdonithatjuk, hogy eddig nem találkozott vállalkozó, ki a magyar közönséggel megismertesse.

17. 2—3

A nagy tavaszi árjegyzék 1865-re

FLEISCHMANN és WEBER

mag- és növény-kereskedéséből

a „zöld koszorúhoz“ Pesten

már megjelent és kivánatra **ingyen** kiadatik.

Tartalma: Mindennemü gazdasági magvak, lóhere, takarmány-füvek, takarmányrépa, gabona, hüvelyes-vetemények, olaj-növények és dohány-magvak, továbbá konyha- és zöldség-magvak, ültetvények, virágmagvak, előfák s cserjék, ligetek, de különösen pagonyok és erdőségek ültetésére faszükségben szenvedő vidékeken, 1, 2 és 3 éves hajtások a nálunk tenyésző fák és cserjékből, ezrenként s előrei értekezés mellett tetemes ár-leengedéssel. Gyümölcsfák és bokrok csak igen szép és egészséges példányokban adatnak ki.

Szőlővenyigék a legnemesebb asztali-fajok és legjobb borfajokból, csirággyökerek (Spargelwurzeln,) nemesitett rózsak, legujabb györgyikék, mindenféle hideg- és melegházi növények és sok más a gazdasághoz tartozók. 1—3

„Hungaria“

biztositóbank.

A Pozsonyban megalakult Hungaria biztositóbank alólirott vezérügynöksége ezennel köztudomássá teszi, hogy ezen hazai biztositó intézet működését egyelőre a tűzkár elleni biztositási téren már megkezdvén, a nagyérdemü közönségnek ezennel felajánlja szolgálatát biztositások eszközlésére

Tűzkárok ellen

és pedig minden néven nevezendő **épületekre**, **butorokra**, **gépekre**, **áruk** és **gabnakészletekre**, valamint **marha**, **fa**, **széna**, **szalma**, és más ilynemü tárgyakra, a megállapitott, elfogadható, és tájékozás végett mindenkor megtekinthető feltételek mellett. A mezei termények, legyenek azok a mezőn vagy csürökben, tetszés szerinti időre, és a legolcsóbb dij mellett biztositha-tók.

Épületek rendesen egy évre lesznek biztositva, a ki azonban több évre biztosit, a biztositás tartamához arányositott dijelengedésben részesül.

Tűzkárok, vagy a biztositott épületeken történt megrongálások, melyek a segitség alkalmával történnek, avagy mentési költségek, a káreset megalapitása után azonnal kifizettetnek. — Egyátalában ezen hazai uj biztositó intézet az általa megalapitott intézvényeknél fogva, a nagyérdemü közönséget minden lehető kedvezményben részesitendi.

Az intézetnek 3.000,000 o. ért. forintból képzendő biztositéka, a biztositó feleknek megnyugtató kezességet nyujt arra, hogy a társaság elvállalt kötelezettségeit lehető leggyorsabban teljesitendi.

A Hungaria biztositóbank vezérügynöksége Pesten.

Sebastiáni Sándor.

3. 4—12

PEST, 1865. NYOMATOTT ENGEL ÉS MANDELLONÁL.

creative commons A digitális változat a MEK Egyesület (http://mek.oszk.hu/egyesulet) megbízásából, az ISZT támogatásával készült.